

SVOBODNA SLOVENIJA

ESLOVENIA LIBRE

Glasi Slovencev v Argentini

Leto LXXXIV | 21. januarja 2025 - Buenos Aires, Argentina | Št. 1

www.svobodnaslovenija.com.ar

Svobodna Slovenija

SLOVENSKA POLNOČNICA v cerkvi Marije Pomagaj

Sveta noč, blažena noč!

Na sveti večer smo se zbrali v naši slovenski cerkvi Marije Pomagaj in se poklonili Novorojenemu, ki je prišel na svet, da nas odreši.

Sveto mašo je daroval gost iz Slovenije dr. Ivan Štuhec, somaševal je g. Robert Brest. Ob pogledu na jaslice in prelepih slovenskih božičnih pesmih - vodila jih je skupina pevcev, pri orglah Matjaž Rožanec - smo zbrano podoživeli betlehemske dogodke. Veseli smo bili tudi obiska in sodelovanja naših bogoslovcev Erika Oblaka, Agustina Malovrha in Tomaža Groharja.

Po končanem obredu smo se pa še ustavili na dvorišču pred cerkvijo in si zaželeli mir in blagoslov za praznike in za novo leto 2025!

M.P.

Foto: Tone Malovrh

BOŽIČNI KONCERT | Naš dom San Justo

Bil je lep poletni večer, ko smo se v Našem domu zbrali na božičnem koncertu. Dvorana je bila zasedena do zadnjega kotička. Razveselil nas je obisk mezzosopranistke Bernarde Fink in politika in diplomata dr. Valentina Inzko, ki nam je ob koncu koncerta podal nekaj bodrilnih besed.

V tem čarobnem večeru je utihnil hrup in nemir, preplavila nas je tišina, ki jo prinaša glasba, ki nam odpira srce in prinaša spokojnost.

Prva pesem Angeli se oglašajo nas vabi v Betlehem, kjer nam angelsko sporočilo prebujajo radost, ker je Bog poslal svojo luč, da bi svetu prinesla mir, ljubezen in odrešenje. Izvedli so jo vsi nastopajoči in solist Niko Oblak.

Sledila je skupina osnovnošolcev od 5. do 8. razreda. Njihova pesem z ritmičnim refrenom Huachi torito, torito del corralito in Vamos pastorcillos v nas vzbujajo hrepenenje po sreči, ki jo prinaša Božič.

Naslednja pesem je bila Glej Mariji. Tu so se izkazali solisti: Tatjana Oblak, Branko Llalire Hočvar, Luka Marini in Milan Martins Pugelj.

Mladinski zbor s solistkama Lucijano Vombergar in Alenko Čop je podal pesem Na višavah angeli.

Na oder je stopila skupina Los Tilos - Mehle Ignacij, Urbančič Matej, Oblak Niko in brata Žnidaršič Maksimilijan in Sebastijan s kitarami in bobnom. Pesem je molitev, je dar Novorojenemu. V pesmi se naše vsakdanje življenje, molitve, težave, radosti in dobre želje prepletajo kot kadilo, ko se zbiramo pri jaslicah. Lepo sta zazveneli pesmi Al Niño Jesús in Que hermoso sueño soñé.

Potem so prišli na oder najmlajši, osnovnošolci od 1. do 4. razreda. Prizirčno so podali pesem Želimo Vam srečen Božič.

V naslednji pesmi so se povezali osnovnošolci od 5. do 8. razreda in Mladci in mladenke. Solist Gabi Ravnik je občuten zapel Sveta noč. Ta znana pesem vsakega popelje v skrivnost te noči. Svet se za trenutek ustavi in občuduje čudež, ki je zaznamoval zgodovino človeštva - rojstvo Jezusa.

Mladci in mladenke so potem zapeli En un pueblo olvidado.

Velika je želja, da bi se pesem ohranila v naših družinah, zato so bili posebno vabljeni, da bi v tej noči sodelovali tudi starši osnovnošolskih otrok. Z velikim veseljem so se odzvali in zapeli zahtevno pesem Noel-Noel.

Pesem je tista v kateri bolj ko besede, govori melodija in jo razume srce. Pesem je tista, ki v trenutku poveže vse ljudi, vse skupnosti. S pesmijo je svet bolj človeški. Sledil je Dekliški zbor s solistko Mikaelo Figueroa. Zapeli so pesem Sveta je noč!

Mladinski zbor je pel Gloria cantad. Solisti so bili Ivan Urbančič, Tati Erjavec in Kami Taboada.

S pesmijo smo Bogu všeč, ljudem pa olajšamo marsikateri križ, ki ga sami težko nosijo. Vedno nas pesem dviga od zemlje do nebes, še posebno, če ta prihaja iz otroški grl in je peta v božični idili s hlevčkom in Sveto družino v ozadju. Na odru so osnovnošolci od 5. do 8. razreda zapeli dve pesmi: To je noč, solista sta bila Katja Modic in Mateo Gazzo Urbančič, in O veličastna noč pri kateri je bila solistka Laura Modic.

Zadnja pesem, Je božič, so zapeli vsi nastopajoči. Solist je bil Damijan Marinčič. Sporočilo te pesmi je, da je naš Zveličar že med nami, prinaša upanje in ljubezen v vsak kotiček sveta.

Ob zaključku tega božičnega večera se iz srca zahvalimo in čestitamo pobudnikom in uredničevalcem te lepe zamisli z željo, da bi po tej poti tudi vztrajali saj so otrokom in odraslim omogočili lep in nepozaben večer.

Zahvala Lučki Marinčič in Kristini Skvarča

Šenk, ki sta z velikodušnim srcem vodili priprave in usklajevale nastope. Zahvali tudi Andrejki Selan Vombergar, ki je prevzela vodstvo skupine staršev.

Posebna zahvala Pablu Zafrin in Veroniki Kržišnik za trud, pripravo in oblikovanje scenskega prostora.

Zahvala staršem Balantičeve šole ki so sodelovali s prostovoljnimi delom.

Seveda se zahvalimo tudi vsem pevcem za navdušenje in predanost glasbi, ki je napolnila dvorano z božično toplino.

Iskreno se zahvaljujemo tudi za prispevek in trud, ki ju je vložila Veronika Malovrh pri pisanju povezave celotnega večera in Ivani Tekavec, ki je povezovala srečanje.

Za oblikovanje plakatov, programov in oglasov se zahvalimo Veroniki Kržišnik.

Zahvala tudi tehnični ekipi Luč in zvok, ter Aleksu Šucu za izvedbo osvetlitve.

Snemanje je prevzela Barbara Kržišnik, fotografiranje pa Tatjana Malovrh.

Zahvala tudi učiteljicam Balantičeve šole, ki so sodelovale za odrom med prestavo in voditeljici Ireni Urbančič Poglajen za duhovno podporo čudovitega večera.

Predno smo se poslovili je Ivana Tekavec vsem voščila božične praznike v slovenskem in španskem jeziku. Po pozdravu smo bili povabljeni na zakusko. Ostali smo se še dolgo v noč v prijateljskem klepetu.

Nepozabni večer!

Alenka Belic Fantini

BOŽIČNICA | Naš dom San Justo

«Čujte, čujte, vsi ljudje,
čuda se noč gode,
v Betlehemu svetla noč
oznanjuje božjo moč»
Božična (Gregor Mali)

Božič je praznik, ki ga kristjani praznujemo v spomin na rojstvo Jezusa Kristusa. Praznik simbolizira upanje, mir in radost ter spodbuja ljudi, da delijo ljubezen in dobroto.

V sredo, 25. decembra, so se člani Našega doma združili v sanjuški stolnici pri slovenski sveti maši, ki sta jo darovala dr. Ivan Štuhec in g. Robert Brest. Mešani pevski zbor San Justo, pod vodstvom prof. Diega Pereza je s praznič-

nim petjem sooblikoval Gospodov praznik, ki je vse prisotne napolnil z duhovnim mirom.

Po končani daritvi so se vse prisotne družine, prijatelji in znanci zblížali, si zaželeli vesele praznike in se veselili Božjega daru. Ta trenutek je bil poln topline in medsebojne povezanosti, saj so se vsi veselili obdarovanja in sreče ob prihodu božiča.

Ko so prišli v glavno dvorano Našega doma, je predsednik g. Marjan Godec sprejel vse goste in jim izrazil željo po veselih praznikih. Medtem, ko so se ljudje med seboj pozdravljali in se počasi namestili, so se luči začele ugašati, da bi se posvetili akademiji.

Po uvodnih besedah in pozdravu gosta iz Slovenije dr. Ivana Štuheca je predsednik Doma g. Marjan Godec vsem prisotnim izrekel svoje želje za Božič in Novo leto 2025. S svojim nagovorom je vsem dal občutek povezanosti in ljubezni, ki sta značilni za ta čudovit čas leta, ki ima za kristjane posebno globok pomen.

Ko je dvorana utihnila smo prisluhnili božični skrivnosti. Luči odra so razsvetlile Sveto

družino iz Betlehema pri jaslih. S pesmijo in poezijo so nastopajoči čistili Jezusa, ki se je učlovečil in prišel na svet, da bi nas odrešil. Sveto družino je na odru posebej ganljivo predstavila družina Katje Urbančič in Andreja Cukjatića z dojenčkom Lukom. Ta prizor je bil še posebej ganljiv, saj je poudaril pomen družine in ljubezni v božičnem času.

Režijo sta prevzela Vanči Štrubelj in Toni Rovani. S prijetnim petjem je Mešani pevski zbor San Justo spremljal božično akademijo, ki je prisotne navdihnila s svojo lepoto. Scenski prostor so pripravili možje in fantje Našega doma. Tehnično skrb je prevzela sku-

pina Luč in zvok, ki redno skrbi za tehnične naprave, da bi akademija potekala brez težav.

Božične dobrote je blagoslovil dr. Ivan Štuhec. Za okusni skupni zajtrk so poskrbele matere in žene Našega doma, ki so s svojo pripravljenostjo in ljubeznijo pripomogle k obogatitvi tega prazničnega dne.

Nastopajoči: Jana Urbančič - Cintija Magister - Alejo Llalire - Nace Amalfi Tekavec - Ivan Urbančič

Slike: Lučka Oblak

NDSJ

BOŽIČNI KONCERT | *San Martín*

Zbudi se, Betlehem!

Zbudi se! Kako reagiraš na vsakdanji klic? Kdaj se zbujáš? Kdo te zbudi? Kako se zbudiš? Odgovor na temo zbujanja je oseben in pogojen na marsikaj. Zadeva prebujanja je na dnevnem ali nočnem redu vse dni v letu. V nedeljo, 15. decembra 2024, ob 19.30 pa smo v kapeli Presvete Srca Jezusovega zaslišali nenavaden klic: Zbudi se, Betlehem! Kratka fraza je bila vodilna misel letošnjega božičnega koncerta.

Uvodoma je Slovenski pevski zbor San Martin zapel Ave Maria (C. Franck) v pozdrav Njej, ki je rodila Odrešenika. Navzoče je prisrčno pozdravila Sofi Boltežar, ki je predstavila nastopajoče.

Med petjem Hitite kristjani (J. F. Wade / M. Tomc) so pevci pristopili pred oltar, da bi v njih oživele jaslice. Čuteče so nam podali: Nocoj nocoj (T. Bec), O jaslice svete (A. Hribar), Mir in radost (G. Handel), Resonet in laudibus (J. Gallus), v mlajši sestavi zbora.

V nadaljevanju je pristopila Vokalna skupina Muččas, ki nam je nežno in prisrčno zapela: Jaz vem (slovenska ljudska, J. Močnik), Angelska pesem (J. Rutter), Božična je noč (J. Newton) in Chacarera del Niñito (Los Colorados), s sodelovanjem moških glasov.

Otroka v nas so obudili najmlajši pevci, skupina Zvončki. Ljubko in korajžno so zapeli: En el portal de Belén (argentinska ljudska) in Festejo de Navidad (H. Bittrich / A. Ostoja).

Ob spremljavi trobentača Martina Luschnata je mogočno zadonela O du fröhliche (D. Falk). Zbor je še zapel: Sing we now of Christmas (ljudska), Papa Baltasar (H. Manzi z S. Piana, C. Fioriti) in Padre nuestro (R. Casino).

Celoten spored koncerta je bil zelo pester in dinamičen ob spremljavi inštrumentov. Zaradi besedila ali melodije so pesmi v publikli in v pevcih vzbudile globoke občutke ganjenosti, veselja, spominov in še marsikaj.

Publika je budno sledila izvajanju in ga nagradila z močnim ploskanjem.

Tega je bila v polni meri deležna zborovodkinja Ariana Žigart, ki je skrbno pripravila koncert in z ljubeznijo vodila vse pevske skupine.

Ariani je čestital s šopkom predsednik Slovenskega doma San Martin Marjan Boltežar.

Naj omenimo vse nastopajoče in sodelavce. SLOVENSKI PEVSKI ZBOR SAN MARTIN

Soprani: Marta Jenko Škulj, Juli Kastelic, Mojca Oberžan Jarc, Silvia Pristovnik, Cami Santana Smersu, Irena Škulj Petkovšek, Marija

Škulj Petkovšek

Alti: Vera Breznikar Podržaj, Metka Kahne, Sofi Kastelic, Magdalena Koprivnikar Belec, Maru Santana Smersu, Mirjanka Voršič Truden

Tenorji: Janez Filipič, Niko Leber, Marko Škulj, Lučka Smersu Santana : Basi: Lucas Leskovec, Martín Luschnat, Toni Podržaj, Niki Štumberger

Spomnili smo se naše drage pevke, pokojne Ivanke Dimnik Corn.

VOKALNA SKUPINA MUČČAS

Marta Belec, Katja Filipič, Juli in Sofi Kastelic, Cati in Saši Podržaj, Cami in Maru Santana Smersu

OTROŠKI ZBOR ZVONČKI

Dante in Pedro Armerding, Renata in Rafael Colobraro, Alex Ocampos Leskovec, Alma, Ljubi in Klari Skale, Otto Štumberger

Sodelujoči glasbeniki: Graciela Burgos (klavir), Onelia Funes (čelo), Jorge Glocher (tolkala), Noelia Rubin de Celis (prečna flavta), Sebi Žnidaršič (kitara), Ariana Žigart (harmonika)

Žive jaslice: Julian Dimnik, Luciana Sanchez in Ivan Dimnik, ob pesmi Sveta noč

Scenski prostor: Janez Filipič in Sonia Petkovšek

Zvok in video: Mati Medvešček, Mati Godec in Toni Podržaj

Fotografiranje: Tone Belec

Koncert smo izvedli s podporo Urada vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu. Prostovoljne prispevke publike smo namenili Zvezi slovenskih mater in žena San Martin.

Doživeli smo čudovit, toplino in vzpodbude poln večer z željo, da bi nas v svetem letu 2025 spremljal odpev zaključne skupne pesmi: »Zbudi se, Betlehem! Duri svoje odpri. Kralj pred vrati se mudi. Zbudi se, moj Betlehem!«

VB

NEPOZABEN OBISK BIRMANCEV

V soboto, 2. novembra, smo dijaki II. in III. letnika Srednješolskega tečaja ravn. Marka Bajuka obiskali ustanovo Pequeño Cottolengo »Don Orione« in nato tudi svetišče Schönstattske Matere Božje v Florencio Varela. Člani te skupine smo bili birmanci, zato smo to potovanje doživeli še posebno kot pripravo na ta velik dogodek. Spremljali so nas ravnateljica tečaja prof. Julka Furlan, g. Franci Cukjati, prof. Mirjam Oblak in Tomaž Godec.

Odpejli smo se izpred Slomškovega doma s skupnim avtobusom, nadaljevali našo pot mimo Sanhuškega doma, kjer so vstopili še zadnji udeleženci in se napotili v Claypole. Ko smo prišli v Cottolengo smo najprej oddali konzervirano hrano, obleke, obutev in razne potrebščine za čiščenje, šolo, itd.

Prijazna gospa Sandra nas je spremljala po raznih oddelkih, predstavila nam je svoje delo in delo vseh uslužbencev in prostovoljcev. Naj naštejemo nekaj zanimivosti in lastnosti, ki nam jih je povedala o tej posebni ustanovi:

Pequeño Cottolengo je ustanovil sveti Don Orione. Ima 400 stanovalcev, ki so porazdeljeni po ženskih in moških oddelkih. Stanujejo po domovih, katere so pred leti imenovali »paviljoni« in vsak izmed teh ima enega

koordinatorja. V ustanovi je tudi 400 zaposlenih med katerimi so osebe, ki skrbijo za disciplino in red, psihiater, psihologi in prostovoljci, ki spremljajo stanovalce pri vseh dejavnostih. Vse, ki prebivajo v tej ustanovi so prej imenovali: »bolnike in prizadete«, sedaj jim pravijo »stanovalci«, ker stanujejo -prebivajo v tem kraju. Vsak dom ima tudi svojo barvo, da stanovalci tako lažje identificirajo svojega. Domovi nosijo imena družin, ki so prispevale za to ustanovo.

Opravila se razvijajo v različnih delavnica, kot so: vrtnarska, mizarska, keramična in druge, in te dejavnosti potekajo v terapevtskem centru za odvisnost.

V Cottolengu smo se pogovarjali s stanovalci in spoznali njihove sobe, jedilnico, skupne

prostore. Vse je skrbno urejeno in negovano. Naša vodička nas je ob koncu pregleda pospremila v veliko cerkev, kjer nam je razložila, da tam počiva nestrohnjeno srce Don Orionea, ki je v življenju tudi dvakrat obiskal Argentino in obljubil, da se bo še vrnil. Enkrat ko je odšel v večnost so njegovo relikvijo prinesli v Buenos Aires, kjer so jo potem namestili v to svetišče.

Stopili smo vsi skupaj še do Najsvetejšega, ki je v posebni kapelici poleg oltarja, tam smo zmolili in zapeli Njemu v čast.

Obiskali smo nato še hišo redovnic »Sacramentinas«, ki so slabovidne v večini in nekatere tudi slepe. Ena izmed sester nas je prijazno sprejela in nam tudi prebrala odlomek iz sv. Pisma v sistemu Braille za slepe.

Potem smo šli na veliki vrt kjer smo vsi skupaj delili kosilo, igrali nogomet in se pogovarjali v veseli družbi.

Okoli 15. ure smo se z avtobusom odpejli v Florencio Varela in prispeli v svetišče Schönstattske Matere Božje. To je zelo oskrbovan kraj tudi z velikim parkom z lepimi rožami in posebnimi rastlinami, z večjo cerkvijo Boga Očeta, z manjšo kapelo in več prostori za duhovne vaje in razne dejavnosti. Na koncu je tudi zelo lepo pokopališče, kjer so pokopane redovnice te skupnosti.

Najprej smo si ogledali kraj potem smo šli v »Casa del peregrino« kjer smo se srečali s sestro redovnico, ki nam je povedala nekaj lepih misli za življenje. Izpolnili smo tudi liste, ki so nam jih razdelili voditelji, da smo opisali naše občutke, prošnje in zahvalo za sv. mašo, s katero smo zaključili dan. Sveto daritev je opravil g. Franci, nato je tudi blagoslovil rožne vence s spominskimi podobnicami, ki smo jih ob koncu dobili v dar od voditeljev.

Hvaležni smo Bogu, da smo lahko s sošolci preživeli tako čudovit dan. Zahvala gre tudi našim spremljevalcem, ki so nam, birmancem, omogočili ta poseben obisk, ki je obogatil naše duše in nam približal življenje bolj potrebnih bratov.

II. in III. letnik SSTRMB

PRAZNOVANJE BOŽIČA

v Slomškovem domu

Božič je tisti posebni čas v letu, ki se nas močno dotakne in na katerega se osebno in skupno pripravimo.

Tako smo se tudi letos odločili za BOŽIČNI KONCERT v ramoški cerkvi Nuestra Señora del Carmen, ki je postal že skoraj tradicija, s katero se približamo tudi lokalni verski skupnosti in ji prikazemo naše slovenske pesmi in navade.

Koncert se je vršil v nedeljo, 22. decembra zvečer, tokrat so nastopile glasbene skupine vseh starosti: otroci Slomškove šole, pod vodstvom Jane Kastelic, mladi Slomškovega doma, ki jih vodi Viki Kastelic in pa pevski zbor Ex Corde z dirigentom Diegom Perezom.

Polna cerkev je pričala o želji in potrebi doživljanja božičnega duha v glasbi.

Otroci so navdušili publiko s pesmijo Cel svet imaš na dlani (skupina Čuki), z violino se je posebej izkazala Martina Cestnik.

Mladi so pripravili: The Bells of Christmas (Loreena McKennitt), Carol of the Bells (The Tenors) in A la Nanita Nana (španska božična).

Zbor Ex Corde je ob spremljavi orgel (Diego Pérez) in violine (Federico Scholand): Ave María (Emmanuel), Angel božji stopil je (prir. L. Mav), Ko so pastirji ognje prižgali (F. Gačnik) in Amazing Grace (J. Newton), nato pa skupaj z mladimi še Zamba de la Navidad (J. Biagosh), El tamborilero (anon.) in El cielo canta alegría (Pablo Sosa / Roger Bergs).

Večer smo pevci in publika zaključili z naj-

lepšo božično: v slovenščini in španščini smo zapeli Sveta noč, blažena noč!

Predno smo se razšli nam je župnik Roberto Scardamaglia namenil nekaj božičnih misli in nas blagoslovil v slovenščini - hvaležni smo mu za ta znak spoštovanja našim koreninam!

Na božično jutro smo se pa zbrali pri sveti maši in se skupaj veselili Odrešenikovega rojstva. Zbor Ex Corde je s petjem božičnih pesmi polepšal obred, ob koncu so pa zastopniki vseh odsekov, ki delujejo v Domu, prisotnim voščili in želeli blagoslova za novo leto.

Ob petju zbora in mladine je na oder stopila družina Andrejke Kinkel in Gastona Gazmuri z dojenčkom, ki so nam uprizorili sveto družino.

Božičnico smo nadaljevali na dvorišču Slomškovega doma, kjer smo poklepetali z znanci in si voščili vse dobro za novo leto, ki se začenja!

Slomškov dom

CARAPACHAY JE ZAŽIVEL ...

Kar pestro je bilo pri nas v zadnjih dveh mesecih. V soboto, 9. novembra, smo priredili II. Glasbeni večer. Predstavila sta se Carolina in Francisco Gregorič, ki sta nam podala popularne mednarodne pesmi v španskem in angleškem jeziku, zatem je bila na vrsti folklorna glasba v izvedbi "Trio Musica de Raiz Folklorica", pa še "Francisco Gregorič Band", skupina, ki nam je podala lastne skladbe. Za konec smo pa vsi zapeli še dve slovenski. Dvorana je bila polna, ob mizicah so si obiskovalci privoščili hrane in pijače v prijateljskem, mirnem vzdušju.

23. novembra je sledil tradicionalni -že XIV po vrsti- "Evropski večer". Kot ponavadi je dolgoletni prijatelj glasbenik Albert Daisen navduševal občinstvo s petjem in povezoval večer med nastopom tirolske in ukrajinske folklorne skupine. Raznovrstne hrane in pijače je bilo na pretek, vreme je pomagalo, da smo lahko na dvorišču plesali in se lušno imeli. Letos se folklorna skupina Maribor ni mogla predstaviti zaradi odsotnosti nekaterih članov, so pa obljubili, da bodo v naslednjem letu pripravili lep ples. Obiskala nas je tudi lepa skupina rojakov iz Slovenije, ki so se ravno v tem času nahajali v Buenos Airesu.

V soboto, 7. decembra pa je prišel sveti Miklavž in razveselil otroke pa tudi odrasle. Lepo in skrbno razsvetljen oder je bil uvod v Miklavžev prihod skupaj z angeli, ki so mu pomagali pri delitvi daril. Parklji so bili še kar pridni, čeprav so poredne peljali direktno v žareč pekel. Po odhodu svetnika smo se ob prigrizku kar dolgo zadržali na dvorišču.

Na božični dan smo imeli slovesno sveto mašo, ki jo je daroval naš dušni pastir č.g. Robert Brest. Po maši smo se zbrali zunaj, ob mizi in nazdravili s penino ter okusili domačo šunko in orehovo potico.

28. decembra zvečer smo pa imeli člansko večerjo ob zaključku leta. Bilo je na vrsti meso na žaru, ki sta ga Damijan in Emilijan res okusno pripravila. Igrišče smo okrasili "po božično", imeli smo tudi žrebane dobrot in tudi tokrat nas je obiskal Albert Daisen ter nas z nežno glasbo peljal ne samo po Sloveniji, temveč po glasbeni poti raznih koncev sveta. Nismo pa samo jedli in se pogovarjali, tudi za ples je bila priložnost. S petjem sta nas tudi navdušili Marta Osterc, pa še Veronika Samsa, ki je ravno takrat praznovala rojstni dan. Res lepo smo se imeli, domače, sproščeno, idealno za zaključek leta.

Predsednik doma, Damijan Ahlin, je zaželel srečno, zdravo in uspešno novo leto, se zahvalil odboru za letošnje pomoč, članom, da so prihajali na prireditve in tudi pomagali ter poudaril, da bo še veliko takih srečanj. Povedal je, da bo leto 2025 zaznamovano z raznimi prireditvami ob praznovanju 65-letnice ustanovitve doma. Začeli bomo v nedeljo 2. marca s "Pustom po to starem", kamor vas že vnaprej prisrčno vabimo ...

Slovenski dom Carapachay

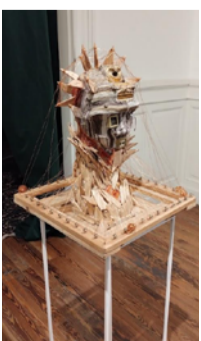
52. OBLETNICA NAŠE DOMAČIJE

Članica Slomškovega doma Andrea Quadri, ki zdaj živi v Sloveniji, je konec novembra predstavila nekaj svojih umetniških del v galeriji Barrakesh Art Gallery v Buenos Airesu.

Razstavljeni dela so prikazovala pot evolucije k drugim stvarim.

Tako je, na primer, serija »Blancos« temeljila na starodavnih vezeninah in beljenih ostankih, ki jih je mešala s šivi, ki predstavljajo rane, potrebne za evolucijo. Serija »Despedida« so sestavljala dela, narejena s kravatami, ki presegajo okvire delovnega okolja in se razvijajo v druge smeri.

Čestitke Andrea!!

V nedeljo, 15. decembra, smo na Naši domačiji otvorili novo poletno sezono.

Zbralo se nas je lepo število članov in prijateljev. S prisrčno dobrodošlico sta vse navzoče pozdravila ga. Martina Miklič Miklavc ter g. Gabi Ravnik. Ob minuti molka smo se spomnili naših rajnih, ki so skozi toliko let skrbeli, si prizadevali in obiskovali domačijo, za ohranitev slovenske in katoliške identitete.

Vsi navzoči smo se zbrali pred kapelico Marije Pomagaj, ki že vrsto let krasi našo zeleno oazo. Delegat dušnih pastirjev v Argentini, g. Franci Cukjati, je s skupno molitvijo in petjem podelil božji blagoslov sezoni 2024-2025.

Dobili smo nove jaslice, katere je tudi on blagoslovil ob petju slovenskih božičnih pesmi!

V imenu odbora je gdč. Jana Urbančič podala nekaj misli! Spodbujala je, naj bi iz hvaležnosti do ustanoviteljev in naših prednikov skrbeli za ohranitev tega lepega letovišča, saj tako tudi ostanemo zvesti našim koreninam in izročilu. Prosila je tudi naj se člani, posebno mlade moči, pridružijo odboru, da skupno primemo za delo.

Napovedovalca sta poročala tudi o vsem dovršenem delu skozi leto, sledile so tudi posebne zahvale nekaterim odbornikom in sodelavcem.

Tudi letos smo pripravili srečko z božično košaro in drugimi lepimi dobrotki z namenom, da bi obnovili otroška igrala. Zahvalili smo se članom, ki so radodarno pripomogli k temu.

Skupnemu kosilu je sledilo lepo prijateljsko kramljanje, igranje nogometa ter drugih dejavnosti.

Prisrčno vabimo, vse ki bi se radi pridružili, da nas obiščete in preživite dan, kot pravi naše geslo: "S prijatelji v naravi".

Naša domačija

NAŠ POGOVOR | Angelika Smole o pripravi muzikala *Levji kralj*

Slomškova šola svojo 75-letnico obeležila z uprizoritvijo muzikala. O izkušnji, pri kateri je sodeloval ves Slomškov dom, ter delu na odru in v zakulisju smo se pogovarjali z režiserko Angeliko Smole Selan.

→ **Angelika, režirala si muzikal *Levji kralj* ob 75. obletnici Slomškove šole. Zakaj si izbrala prav *Levjega kralja*?**

Ta muzikal mi je bil vedno všeč. Vsebinska je zelo lepa, še lepša je pa glasba. Pravzaprav je to najbolj obiskan muzikal v Broadwayu. Zato se mi je zdela dobra priložnost, da ga predstavimo na našem odru ob 75-letnici Slomškove šole. Lotili smo se dela in tako se je vse začelo. Pri režiji je pomagala Maja Podržaj, asistentka je bila Saši Selan.

→ **Kako si pa prišla do glasbe in besedil za pesmi?**

Muzikal "Levji kralj" v slovenskem jeziku ne obstaja. Zato nam ni preostalo drugega, kot da to naredimo sami. Za glasbo in prevod pesmi nam je priskočil na pomoč Jernej Rustja, član zbora Motiv iz Nove Gorice, in opravil to veliko delo. Velika zahvala naj gre njemu. Pri tem delu je sodelovala tudi Viki Kastelic, bivša učenka naše šole. Poleg pesmi smo poskrbeli tudi za prevod scenarija v slovenščino.

→ **Kdo ti je pomagal pri glasbeni in vokalni pripravi igralcev? Pa tudi plesi so bili izjemno**

lepo pripravljeno!

Za to delo sta poskrbela Diego Pérez, zborovodja pevskega zbora Ex Corde in Viki Kastelic. Zbor, kateremu so se pridružili bivši učenci šole, je svoje prispevke že prej snemal in jih na predstavi tudi pel v živo. Viki je imela veliko odgovornost pri pripravi solistov. Čeprav, smo nekatere talente že poznali, jih je bilo tudi veliko takih, ki še nikoli niso sodelovali v muzikalu in so bili pravo razodetje.

Sol Roa Malovrh si je pa zamislila izvrstne ples. S svojim talentom in disciplino je znala iz vsakega mladega izvabiti najboljše.

→ **Kakšen je bil proces oblikovanja kostumov? Kako ste izdelali kostume, maske in ostale rekvizite?**

Oblikovanje kostumov so imeli na skrbi prave mojstrice. Vse kostume so izvrstno same izdelale. Za to delo so poskrbele Marjana Antonič, Veronika Grabnar, Alenka Smole, Monika Virtih, Mirjam Klemenc, Cvetka Pregelj in mamice šole. Upoštevale so podrobnosti vseh kostumov.

Maske na 3D natisnil Andrej Zorko, pobarvala jih je Helena Klemenc.

Ekipo za izdelavo lutk je vodila Josefina Troha. Tudi to delo je bilo izvrstno narejeno. Sodelovali so Magui Cordoba, Viki Pupek, Irena Zarnik, Lara Petkovšek, Angelika Smole in Oskar Pregelj. Za kovinske okvire lutk sta poskrbela Damijan in Pavli Malovrh.

→ **Kaj pa maskiranje, ki je bilo prav umetniško, kako je bilo narejeno?**

Maskiranje je zahtevalo ogromno dela in priprave, pred samo predstavo. Bilo je pravi umetniški dosežek, saj je bilo zelo zahtevno. Za to delo sta bili zadolženi Veronika in Danica Malovrh, z ekipo sodelavk. To nalogo sta prevzeli z veliko odgovornostjo.

→ **Kako ste pa rešili pripravo scenskega prostora?**

Pri pripravi scenografije smo združili realne elemente, - katere sta imela na skrbi Helena Klemenc in Karel Pregelj s pomočniki-, s projekcijami na velikem ekranu, ki je obsegal celotno ozadje. Bil je ključen za hitro spreminjanje scenografije, tako smo dosegli da je bila predstava bolj privlačna za gledalce. Oblikovalec teh projekcij je bil Jure Cestnik.

→ **Videli smo, da je delalo veliko ljudi: otrok, mladih, staršev šolskih otrok... koliko ljudi je pravzaprav sodelovalo? Kakšna je bila tvoja izkušnja, ko si vodila tako odlično timsko delo?**

Pri projektu je sodelovalo okoli 170 ljudi. Vsak je imel pomembno vlogo. Moja izkušnja pri vodenju tega čudovitega tima je bila navdihujoča in hkrati izziv. Bilo je neverjetno videti, kako so vsi uživali pri vajah. Želim poudariti, da je bilo zelo prijetno delati s tako navdušeno in talentirano mladino. Vodenje takega tima me je naučilo, kako pomembno je ustvariti okolje, kjer vsak čuti, da je njegov prispevek cenjen. Ponosna sem na vse, ki so omogočili da smo skupaj dosegli nekaj res posebnega. Ta projekt je dokazal, da skupno delo pripelje do izjemnih rezultatov, kar je bilo zame neprecenljiva izkušnja.

→ **Kako si se počutila, ko si ob koncu predstave videla veselje cele ekipe, ti ki si bivša učenka, mama in tudi sedanja učiteljica Slomškove šole?**

Občutki ob koncu predstave so bili nepopisni. Ta trenutek je bil zame poseben tudi zato, ker sem bila na tej šoli nekoč učenka, zdaj pa imam privilegij, da sem del njene zgodbe kot mama in učiteljica.

Ta trenutek me je spomnil, zakaj je Slomškova šola tako poseben kraj - ker spodbuja srčnost, ustvarjalnost in sodelovanje. To je bila ena tistih izkušenj, ki jih bom vedno nosila s seboj.

→ **Kako ste pa po končanem nastopu praznovali?**

Po končanem nastopu so nam Mari in Franci Miklavc in ekipa pripravili okusno zakusko, Magu Mazieres je spekla ogromno torto s 75 svečkami. Vzdušje je bilo polno veselja, ponosa in tudi malo olajšanja. Prijetna noč nas je vabila, da ostanemo in poklepetamo s prijatelji. Kaj več bi si lahko želeli?

Rada bi se zahvalila odboru staršev, ki ga vodi Andrejka Dobovšek in Dani Cestnik, ker so nam stali vedno ob strani, ter Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu za njihovo pomoč.

Pogovarjal se je **Ariel Mazieres**

V SVOBODNI SLOVENIJI pred 75 leti

BOG DAJ SREČO!

številka I - 15. 10. 1950

Leto 2025 bo polno obeleženj, spominov in obletnic. Nekateri bodo spomini na srečne dogodke, kot je 80. obletnica konca druge svetovne vojne. Naša slovenska skupnost v Argentini pa se bo skozi vso leto spominjala tudi težkih dogodkov, ki so pred 80 leti prisilili naše prednike, da so zapustili svojo ljubljeno domovino. Tej že tako žalostni okoliščini pa se je dodala še Vetrinjska tragedija in vračanje ter kasnejši pokol 12.000 domobrancev. To je bil le začetek zgodovine slovenske politične emigracije v Argentini.

Da bi obogatili te spomine se je uredništvo Svobodne Slovenije odločilo, da bo v vsaki številki tega leta objavilo članke, ki so jih v našem časopisu napisali ugledni Slovenci, kot so Marko Kremžar, Tine Debeljak, Miloš Stare, Milan Komar in drugi. Njihova sporočila - kljub preteku mnogih let - ostajajo povsem aktualna.

Upamo, da boste uživali v branju.

Za novo leto si prijatelji podajo roke in si voščijo srečo. Vsako novoletno voščilo se končuje z željo, da bi bilo novo leto boljše, srečnejše, kot je bilo to, ki je utonilo v večnosti. Ne le trpini, brezdomci, reveži in bolniki, ampak tudi zdravi, bogati in slavni ljudje si žele več sreče.

Tako je ubogo človeško srce. Če nima ničesar, si želi vsaj nekaj, če ima nekaj, si želi več, in če doseže to, si želi vse. Vsega pa dobiti ne more. Od tod nemir v naših srcih, od tod to hrepenenje po sreči.

Mi protikomunistični Slovenci, katerih delež je bil v minulem desetletju ena sama veriga trpljenja, krivic, ponižanj in žrtev, čutimo bolj kot tisti, ki živijo v rečnih razmerah, željo, da bi se nam enkrat nasmejalo sonce sreče. Leta 1940 smo s strahom pričakovali katastrofo, ki se je bližala, trepetajoč za usodo svoje domovine in svojih dragih. Česar smo se bali, je nenadno prišlo. Začelo se je na Veliki petek leta 1941. Ta Veliki petek je trajal štiri leta. Česar nam niso uničili okupatorji, so dopolnili sinovi lastnega naroda, ki so se prodali tuji, zločinski ideji in spremenili našo ubogo zemljo vnebovpijočih zločinov. Ko je bilo končano svetovno klanje in se je svet zopet vrnil na pot, ki vodi do miru in sreče, se je za naš narod začela doba, ki je bolj boleča in bolj žalostna kot katerakoli prejšnjih. Ne vemo, kdo je v naslednjih štirih - petih letih bolj trpel: ali narod, ki je ostal doma pod komunističnim bičem, ali mi, ki nam je bila ljubša tvegana pot preko ponižanja in trpljenja v svobodo, kakor pa človeka nevredno suženjstvo v domovini. Eni in drugi smo trpeli in trpimo dovolj. Saj trpe tudi drugi narodi, a zdi se, da no-

ben narod ni izpil kelih trpljenja tako dolga, kakor smo ga Slovenci.

Zato je naša želja po sreči in naše voščilo, da bi jo dosegli, tem bolj upravičena.

Bog daj srečo naši dragi domovini Sloveniji. Vsak dan raje jo imamo, vsak dan lepša se nam zdi. Čim bolj trpi, tem bliže je našemu srcu. Mi, ki verujemo v skrivnost trpljenja, vemo, da vse gorje, ki zadeva našo domovino, ne bo zastoj. Vemo, da bo prelita kri naših mučencev in vse duševno in telesno trpljenje naših dragih bratov v domovini pospešilo prihod tistega dne, ko bo naš narod doživel poleg plačila v nadnaravnem pogledu, tudi to, kar je podlaga narodove časne sreče: pravico in svobodo.

Bog daj srečo nam Slovincem, ki živimo razkropljeni po širnem svetu. Tudi mi smo je potrebni. Potrebna so je naša srca, ranjena in strta zaradi prestanega gorja. Naj bi nam novo leto prineslo mnogo zdravega življenjskega optimizma. Smo kakor drevo, ki je šla ujma čezenj. Ledena toča je zbila na tla sadje in listje, vihar je polomil veje. Pa pride nova pomlad: rane se zacelijo, nove mladike poženejo in prikaže se novo cvetje, ki da novo sadje.

Bog daj srečo vsem našim plemenitim stremljenjem: našemu zdravemu pojmovanju življenja, polnem krščanskega duha, naši poštenosti, naši delavnosti in podjetnosti, našemu visoko razvitemu čutu ljubezni do

bližnjega in vsem tistim plemenitim lastnostim, ki nas uvrščajo, neznatne in majhne si cer, v vrsto velikih narodov sveta.

Bog daj srečo pri skrbi za naš telesni blagor. Tudi do te sreče imamo pravico. Bog daj zdravja delovnim rokam in glavam potrebne modrosti, da ne bomo pretirano skoparili, ne prešerno razmetavali. Bog daj srečo vsem tistim družinam, ki bi rade v bodočem letu doživele toploto, ki jo nudi lasten dom. Bog daj, da bi naša mladina, ki dorašča, napredovala umsko in telesno tako, da bi delala čast svojemu narodu. In da bi sleherni naš izobraženec, obrtnik in delavec tudi v bodoče užival v svobodi sadove svojega dela!

Naj spremljajo naša posebna voščila zlasti vse one, ki čutijo dolžnost, da umsko in tvarno vodijo narod, želimo jim potrebne modrosti, požrtvovalnosti in močatosti, da bodo budno sledili toku življenja, braneč svoj narod proti vsakomur, ki bi mu hotel delati škodo.

In še za sto drugih želja, ki jih skrivajo naša srca: Bog daj, da bi se izpolnilo vse, kar nam je v resnično srečo!

In končno, kdo bo zameril, če Svobodna Slovenija želi sreče in božjega blagoslova — sama sebi. List bi bil rad vsak dan popolnejši glasnik vseh tistih stremljenj, ki hočejo, da bi Bog blagoslovil delo posameznikov in delo skupnosti za blagor Slovencev.

Bog daj srečo!

NAŠ POGOVOR | dr. Ivan Štuhec

V mesecu decembru se je v Argentini mudil dr. Ivan Štuhec. Obiskal je Buenos Aires, Bariloche in Mendoza. Čas v Argentini je posvetil tudi slovenski skupnosti: daroval je svete maše v slovenskih domovih in pri naši božični polnočnici, vodil je duhovno pripravo za božič, kar dvakrat je tudi v pogovornih srečanjih odgovarjal na vprašanja obiskovalcev.

Dr. Ivan Janez Štuhec je bil rojen leta 1953 v Celju. Teologijo je študiral v Ljubljani in Mariboru ter bil leta 1981 posvečen v duhovnika mariborske škofije. Leta 1988 je doktoriral na papeški univerzi Gregorijani v Rimu, s področja moralne teologije. Kot izr. prof. predava osnovno moralno teologijo in družbeni nauk Cerkev na Teološki fakulteti v Ljubljani in Enoti v Mariboru, Univerze v Ljubljani. Od leta 1997 je strokovni direktor Zavoda Antona Martina Slomška v Mariboru. Svoje spise objavlja v različnih znanstvenih, strokovnih in drugih revijah doma in v tujini.

Znani novinar in zgodovinar Jože Možina je o njem dejal: Eden najvidnejših slovenskih kritičnih intelektualcev.

V sobotni prilogi Dela so v "portretu tedna" v letu 2015 o njem med drugim zapisali: Kot avtor je dovolj zanimiv, polemičen, pismen in jasen. Jasen je tudi, ko razmišlja o umestitvi kristjanov v javni prostor. Kristjani morajo biti v javnem prostoru dejavni, tudi ko gre za izrekanje o političnih vprašanjih.

Z njim smo se pogovarjali v Slomškovem domu v petek, 27. decembra, tik pred predavanjem ali pogovornim večerom in dan pred odhodom domov v Slovenijo.

→ Kaj vas je pripeljalo v Argentino, kateri je namen vašega potovanja?

V Argentino sem si že želel dolga leta, predvsem zato, da bi enkrat obiskal tukajšnje slovenske skupnosti. Poznal sem že skupnosti v Kanadi, v ZDA, v Argentini pa ne, čeprav sem seveda že veliko slišal o vas.

Drugi namen pa je neki način povezan z mojima dvema rojakoma Stankom Kociprom in Rudom Jurčecem, ki sta po mojem mnenju pustila kar pomemben pečat tako v slovenski literaturi kakor tudi v politiki, vendar v Sloveniji in celo v njenem domačem kraju, ki je tudi na neki način moj, Ormož ali Prlekija, nista kaj dosti znana. V zvezi z obema imam neke načrte, s katerimi jih želim tako rekoč poklicati nazaj v življenje.

→ Če vam je prav bi se prvo malo ustavili pri vaši zadnji knjigi, Teološki temelji morale je naslov.

Gre za področje, v katerem ste doktorirali. Mi, ki smo v tem dvakrat laiki, bi morda mislili, da je vendar o morali bilo že vse povedano. A če ste se spravili k pisanju gotovo menite, da je prav ta knjiga danes potrebna in aktualna. V čem teh skoraj 500 strani nagovarja bralca, ali v čem je knjiga izvirna in različna od drugih?

Moj glavni namen je bil, da enkrat naredim eno bolj sintetično, kompletno delo vsega tega, kar sem predaval kot profesor moralne teologije na Teološki fakulteti. Prej nisem imel potrebne miru in časa, v zadnjem obdobju pa sem si zadal kot svojo življenjsko nalogo, da vse to zberem, predelam in na nek nov način tudi posredujem v slovenski prostor.

Ni čisto tako, da se stvari v morali niso spreminjale. Še več: mislim, da so se kar zelo, zelo spremenile, predvsem zaradi tega, ker je z II. vatikanskimi koncili dano naročilo, da se naj moralna teologija bolj utemelji v Svetem pismu ter v prvih stoletjih ali patrističnem obdobju Cerkev. Raziskave na področju Svetega pisma so tako od Koncila naprej na tem polju naredile kar pomembne korake in marsikakšen vidik moralne teologije se je v luči Svetega pisma na novo osvetlil ali pa tudi v kakšni stvari morda spremenil.

Jaz sem drugo poglavje knjige posvetil desetim zapovedim in pa govoru na gori. Večina od nas se je učila moralo po desetih zapovedih, vendar to ni dovolj, saj Jezus ni niti enkrat po-

novil vseh deset zapovedi, tudi evangelisti jih niso. Jezusova moralna duhovna perspektiva za kristjana je dana v govoru na gori, pravzaprav so v novozaveznih zahtevah ali pričakovanih ali motivih, kako hoditi za Jezusom v marsičem drugačni poudarki, kakor so bili zgolj v desetih božjih zapovedih. To je en primer, kjer se pokaže razvoj moralne teologije predvsem z vidika Svetega pisma.

Drugi primer, in temu sem posvetil tretje poglavje, pa je tako imenovani naravni zakon. Ta je pogosto bil interpretiran kot nekaj absolutno nadzgodovinskega in objektivnega. Danes je pogled na to malce drugačen, gotovo je v marsičem še vedno absolutna in objektivna resnica, a tudi naravni zakon je zgodovinsko pogojen glede na to, kako so ga razumeli in interpretirali v različnih zgodovinskih obdobjih. Tudi cerkveno učiteljstvo to danes tako vidi, nekateri dokumenti, ki so izšli po II. vatikanskem koncilu to zelo eksplicitno že poudarijo, da je zgodovinska pogojenost interpretacij različnih obdobij, kako se razume naravni zakon, dejstvo.

To sta torej dva primera, kjer se pokaže razvoj moralne teologije tudi v sodobnih časih.

→ Moralni nauk nam narekuje, kaj je prav in kaj ni prav. A današnji družbi izgleda, da sta ti kategoriji izgubili pomen in da so druge vrednote postale bolj cenjene kot vrednota dobrega: poleg tradicionalnih denarja in oblasti, še virtualna popularnost, lepota - lahko tudi s fotošopom, zabavnost (študij mora biti zabaven za otroka, če je poučen seveda še bolje...). Kako lahko v takih okoliščinah preživijo pravila morale?

Ja, to vprašanje je zelo na mestu, ampak verjetno bi si lahko postavili vprašanje neugodnih okoliščin v katerem koli zgodovinskem obdobju. Recimo vaši starši, ki so morali preživeti svetovno vojno in bežati iz Slovenije so imeli še slabše okoliščine kot danes. Čeprav bi se zdelo, da je takrat morala bila na višjem nivoju, pa vendar ni bila, ravno tako je zmagovalo nasilje, zmagovala je laž, zmagovala je prevara, vse to je bilo sestavni del obdobja med obema vojnama. Obe vojni sta manifestaciji najhujšega zla, kar si ga lahko predstavljamo. Zato ne gledam na zgodovino v tem smislu, da bi rekel, da so prejšnja obdobja bila iz moralnega vidika bistveno boljša, kakor so sedanja.

Sedanost ima neka izhodišča, ki jih preteklost ni imela, to je človekova svoboda in človekovo dostojanstvo. In mislim, da ima moralna teologija danes nalogo, da te dve izhodišči uporabi kot vstopni mesti, da skuša v luči evangelija pokazati v perspektivi Jezusa Kristusa, kaj je prava svoboda in tudi kaj je tisto, kar skozi čas in prostor ostane vedno veljavno, ne glede na to, kateri so vrednostni modni kriki, ki prej ali slej izpuhtijo in človeka pustijo praznega in ga ne zadovoljijo, čeprav si morda v nekem določenem momentu svojega življenja mislil, da je pa tisto zdaj tako pomembno, da bi se temu celo posvetil. V evangelijih in v Razodetju so neke generalne linije, ki bodo vedno aktualne. Res pa je, da je zelo težko sredi tega sveta, v katerem živimo, te evangeljske vrednote ljudem približati, ker danes je človek samemu sebi avtoriteta in tako rekoč na področju morale ne prizna nobene avtoritete, ne posvetne, ne cerkvene, ne katerekoli druge ampak vsak si dela svojega boga in si dela tudi svojo moralo. S tem imamo seveda težave in probleme ampak prej ali slej bo življenjska praksa tudi vsem tem trendom pokazala, da so zavozeni, da tako ne gre.

→ Med temami, o katerih ste večkrat pisali ali se javno in glasno izrekli, izstopa vprašanje o vlogi Cerkev in kristjana v družbi. Ko številni zagovarjajo, da je vera zasebna zadeva, ki sodi med stene domače hiše, vi prav nasprotno trdite, da smo kristjani poklicani za nekaj drugega... kako to?

Res je, to je tako, ker jaz sem tudi bil predavatelj družbenega nauka Cerkev in kot poznavalec tega nauka vem, da so papeži sistematično od

Rerum Novarum, to se pravi od l. 1891 naprej zagovarjali to, da mora kristjan biti tudi aktivno navzoč v družbenem življenju. Razlog je zelo preprost: po eni strani smo vsi ljudje družbena bitja, torej ne moremo odrekati kristjanom, da ne smejo participirati na družbenem življenju. To je osnovni, človeški, antropološki argument na katerem je potrebno vztrajati. Kristjani smo poklicani, da v vsa področja življenja vnašamo svoj vrednostni pogled in svojo življenjsko držo; in politika ni pri tem izjema, gospodarstvo ni izjema, kultura tudi ne. Vsa življenjska področja, tudi šport je potrebno oplemenititi s tistim, za kar smo mi prepričani, da je dobro za človeka, za medsebojne odnose, za skupnost, za rast nekega naroda ali pa države kot institucije.

→ Ob 30-letnici osamosvojitve je v Sloveniji izšlo več spominskih knjig in zbornikov. V enem od teh ste posebej sodelovali, oz. ga uredili. Naslov je navdse zanimiv: Z lepilom na podplati. Ta naslov navezuje predvsem na to, kako je Slovenija še danes v marsičem prilepljena na ideologijo starega sistema. Glede na to, da je to močno povezano z razlogi naše emigracije - nam lahko malo razložite, kje še danes opazite te stare navade in kako menite, da se jih Slovenija lahko znebi? Ali je Slovenija danes res "država za vse", tudi za katoličane?

Takoj vam bom odgovoril na zadnji del vprašanja: ne, ni država za vse, za katoličane ni. Preprostost razlog, zakaj ni: zato ker odnos med Katoliško Cerkvijo in državi oz. verskimi skupnostmi in državo ni urejen na moderen, sodoben, demokratičen način. In dokler neka sodobna država tega ne uredi z zakonodajo tako, da se ljudje čutijo varni v svojem veroizpovedovanju in da lahko tudi svojo vero uresničujejo na vseh ravneh družbenega življenja, tako dolgo te enakopravnosti ni.

Kar se pa tiče prvega dela vašega vprašanja, ja, ta zbornik ki je izšel ob 30-letnici je iz različnih zornih kotov skušal pokazati na to, kje vse je Slovenija ostala prilepljena na stare ideološke sheme.

V tem zborniku je sodelovalo več znanih, eminentnih avtorjev, tako da bi težko zdaj vse to povzel v nekaj tezah, ampak v vsakem primeru imamo problem v tem, da podsistemi v državi niso doživeli prave demokratične prevetritve, tu sem mislil v prvi vrsti na pravni red, tu je medijski prostor, tu je šolski prostor. Še najmanj teh ostankov je v samem gospodarstvu, ker tam je pač do neke mere zasebna pobuda vendarle bila dopuščena in je tudi, kot se je pokazalo z leti, zelo uspešna, po drugi strani pa je seveda še veliko zakonskih ovir in cokol ki onemogočajo, da bi se gospodarstvo razvilo v vsem svojem ustvarjalnem potencialu.

Kar zadeva pravni red, ta je v bistvu ključnega pomena zato, da lahko govorimo o neki pravni državi, smo imeli kot veste nekaj konstruiranih procesov, ki jih je bil predvsem deležen in jih je še vedno deležen voditelj opozicije Janez Janša. Recimo primer Patria je bil čisti konstrukt na osnovi katerega so se zgodile volitve, na osnovi katerega je takrat stranka Janeza Janše tako rekoč zgubila tiste volitve, on je bil celo zaprt. Če se to dogaja v nekem demokratičnem sistemu, da je nekdo lahko obsojen za stvari, ki niso bile dokazane in ko je bil bistvu ta afera bila pripeljala s pomočjo slovenskih ustvarjalcev preko Finske nazaj v Slovenijo.

Podobno se je dogajalo v primeru Zvonov, ki je bil s pomočjo slovenskih informatorjev sproblematiziran v neki italijanski reviji in potem preko te italijanske revije lansiran v Slovenijo nazaj in pa tudi v Vatikan. In na žalost je Vatikan tej zgodbi nasedel. Jaz sem tudi eno knjigo svojo posvetil temu vprašanju: Slovenija brez Patrie in Zvonov in do danes mi nihče ni uspel argumentirano oporekati, da sem si jaz tam karkoli izmislil in da ni res, kar sem napisal. Torej, če je temu tako po tolikih letih, potem je preprosto res, kar sem tam napisal in je žalostno, da se stvari še vedno ponavljajo in da se še vedno instrumentalizira slovenski pravni red zato, da se v bistvu ohranja na oblasti permanentno levica.

Tu je na simbolični ravni seveda glavna pravna figura Milan Kučan, on je pravnik in v bistvu s svojo figuro ščiti to staro pravniško nomenklaturu in pa njen način razmišljanja in delovanja v Sloveniji vse do danes.

Tu vidim enega od velikih problemov, drug velik problem pa je, da se slovenski medijski prostor nikoli ni demokratiziral tako, kot bi se spodobilo in kot bi bilo prav za neko demokratično državo. In če medijski prostor ni dovolj pluralen ne morejo biti volitve pravične, pluralne, ljudje se ne morejo res odločati o stvareh na tak način, da bi imeli na izbiro različne informacije, če so jim te servirane samo skozi določeno okno in to je naslednji velik problem, če omeniva samo dve področji, ki zelo odločilno vplivata na politično situacijo v neki državi. In obe področji sta tudi v tem zborniku obdelani, eno od ustavnega sodnika Jakliča in drugo od strokovnjaka za medije gospoda Tomšiča, jaz sem seveda bolj obdelal vprašanje odnosa Cerkev in država, drugi pa so seveda vsa druga področja.

→ V teh tednih ste vsaj deloma spoznali našo skupnost, te zadnje besede zato prepustim vam. Kakšno sporočilo nam želite pustiti, ko odhajate nazaj domov?

Prva moja izkušnja je, da sem zelo pozitivno presenečen je vaša tretja generacija, za katero imam vso razumevanje, da ji slovenstvo in Slovenija ne pomeni več toliko, kot je pomenila vaši prvi generaciji in še morda vam, ampak vidim kar precej mladih družin, ki imajo sorazmerno veliko otrok za slovenske razmere, štiri ali celo več, in da te družine zelo močno ohranjajo vero in svoj odnos do Boga. To mi je za nekatere naše župnijske razmere praktično nepredstavljivo.

Drugo, kar se vidi in je posledica vsega obdobja po II. svetovni vojni, je s koliko požrtvovalnosti, s koliko ljubezni, s koliko energije in prstovoljnega dela ste postavili vse svoje domove, vse svoje ustanove ki jih imate, ki so vam služile zato, da ste v tem okolju, v katerega ste prišli, lahko ohranjali predvsem kulturno, versko in družabno življenje. In to se mi zdi tudi ena od stvari, ki sem jo jaz vedno na nek način pogrešal v Sloveniji. V Sloveniji smo mi naše versko življenje skrčili samo na versko dimenzijo in smo zanemarili to kulturno presežnost vere, tudi socialno-družabno razsežnost, in če teh ni potem tudi težko ohraniš mlado generacijo blizu Cerkev. Tu je še treba dodati danes šport, ki je tudi pomemben dejavnik.

Cerkveno življenje, ki je skrčeno samo na zakramentalno življenje, je premalo. In to je problem marsikatero župnije v Sloveniji, seveda ne vseh -tudi pri nas boste našli zelo živahne župnije, kjer se marsikaj dogaja- ampak generalno gledano, ker je bila vera potisnjena v zasebno sfero, ni smela biti ne karitativna ne socialna, kaj šele kulturna, nam manjka danes kulturnikov, nam manjka kulturnih ljudi, ki bi v slovenskem kulturnem prostoru ustvarjali kulturo kot kristjani. V bistvu smo jih imeli še več v času, ko je še bil komunizem na oblasti, kot jih imamo danes po 30 letih.

Dr. Štuhec se zahvalimo za besede, namenjene bralcem Svobodne Slovenije!

Pogovarjala se je Mariana Poznič

V času obiska dr. Ivana Štuheca sta se v Slomškovem domu vršili dve srečanja -8. in 27. decembra- namenjeni pogovoru z gostom na temo "Kristjan in družba". Pri obeh se je razvil zanimiv pogovor, publika je z zanimanjem sledila predavatelju in mu stavila številna vprašanja.

OkrOgle OBLETNICE | 80 let zdomstva (1945)

Svet je pred 80 leti veselo praznoval konec druge svetovne vojne. Za Slovence pa ta konec vojne ni prinesel miru in sreče: mednarodna politika je komunistom omogočila priti na oblast nad slovenskim narodom. Mnogo krščanskih politikov, duhovnikov, izobražencev, domobrancev in nasprotnikov brezbožnega komunizma je moralo zapustiti domovino in oditi v begunstvo, da so si rešili življenje pred komunističnim nasiljem. Okoli 30.000 slovenskih beguncev je maja 1945 zapustilo Slovenijo, okoli 12.000 domobrancev pa je bilo z zvijačo nasilno vrnjenih v Slovenijo, izročeni komunističnim oblastem in brez vsakega sodnega postopka mučeni in pobiti. Ostali begunci so bili nastanjeni po raznih taboriščih v Italiji in Avstriji, kjer so - ne glede na lakoto in pomanjkanja sredstev - hitro organizirali socialno delovanje, osnovne in srednje šole, gledališke skupine, pevске zборе, jezikovne tečaje, šport, tisk in versko življenje. Po štirih letih življenja v taboriščih je večina slovenskih beguncev odšlo v izseljenstvo v Argentino, Anglijo, ZDA, Kanado in druge države. V Argentino je prišlo okoli 6.000 slovenskih beguncev, največ jih je ostalo v glavnem mestu Buenos Aires in okolici, drugi pa so šli v Mendoza, Cordoba, Bariloche in druge kraje v notranjosti Argentine. Tudi v Argentini so se slovenski izseljenci hitro organizirali za lastno preživetje, versko in socialno druženje in ohranjanje narodne zavesti, slovenskega jezika in slovenske kulture. Slovenska skupnost v Argentini je po 80 letih še vedno živa in zvesta verskim in narodnim vrednotam prednikov, ki so leta 1945 morali zapustiti svojo rodno domovino Slovenijo.

ZAKAJ SO NAŠI STARŠI IN STARI STARŠI MORALI ZAPUSTITI SLOVENIJO LETA 1945?

Na to vprašanje zelo jasno odgovori dr. Jože Rant v knjigi "Slovenski eksodus leta 1945":

"Če se ne bi bili umaknili, bi bila verjetno večina pomorjena.

Razlogov za to trditev je veliko:

1. Za milijone oseb, predvsem v delu Srednje Evrope in v vsej Vzhodni Evropi leto 1945 ni pomenilo konca 2. svetovne vojne in zmage nad fašizmom in nacizmom, temveč je bilo začetek novega, še hujšega zasužnjenja pod komunistično strahovladno in diktaturo.

2. Begunci iz leta 1945 nikakor niso bežali, ker bi bili česa krivi! To je že 11. julija 1945 vzpostavila duhovščina ljubljanske škofije v "Spomenici", v kateri zatrjuje, da naših beguncev "ni pognala iz domovine zavest kake resnične krivde".

3. Druga svetovna vojna ni bila v Sloveniji samo žalostno obdobje okupacije, temveč tudi doba velike narodove razdvojenosti in bratomorne vojne (Slovenska škofovska konferenca - SŠK, Izjava ob 50. obletnici konca vojne)

4. Komunistična partija je izrabila osvobodilni boj za izvedbo revolucionarnega prevzema oblasti, za kar je zlorabila domoljubje mnogih Slovencev, ki so nasledili njeni prevari (SŠK, prav tam)

5. Vaške straže in potem Slovensko domobranstvo so se začeli "kot povsem legitimna samoobramba pred poboji civilnega prebivalstva, ki so jih izvajali komunistični revolucionarji. Na začetku vsega stoji torej revolucionarni načrt partije, voden od zunaj, da prevzame oblast in vzpostavi totalitarni komunistični režim" (SŠK, prav tam)

6. Domobranci niso bili izdajalci naroda, saj "večina domobrancev ni hotela nič drugega kakor svobodno in demokratično Slovenijo". Do spopada s partizani je prišlo, ker so protikomunisti nasprotovali temu, da bi v Sloveniji zavladal totalitarni komunizem. (SŠK, prav tam)

7. Samo tako je mogoče razumeti pretreslji-

vo dejstvo, da je Osvobodilna fronta pobila že med vojno veliko Slovencev in da je po končani vojni množično in brez vsake obsodbe pomorila ne samo zajete rotikomunistične borce, temveč tudi mnogo civilistov, ki bi se utegnili upirati novi komunistični oblasti. (SŠK, prav tam)"

POT V TUJINO

8. maja 1945 je bilo izdano povelje za splošni umik domobrancev oziroma Slovenske narodne vojske na Koroško. Skupaj z domobranci so se peš in z vozovi umikale tudi množice civilistov. Največ jih je šlo proti Ljubelju, nekateri so uporabili tudi prehode Korensko sedlo, Jezersko in Dravograd.

V Italijo sta se umaknili dva osrednja tokova: Prvi tok je sestavljalo 250 slovenskih četnikov, okoli 650 primorskih domobrancev ter 300 civilistov s širšega goriškega območja. Drugi tok je nastal, ko so britanske oblasti - v glavnem pred vetrinjsko tragedijo - premestile v Italijo okoli 1.200 civilistov in vojakov.

Po podatkih dr. Valentina Meršola se je v Avstrijo umaknilo okoli 12.000 vojakov in 10.000 civilistov, ki so se zbrali v dveh improviziranih taboriščih na polju v Vetrinju pri Celovcu.

Med begunci, ki so se umaknili v Avstrijo je bil tudi petnajstletni Alojzij Ambrožič, pozneje nadškof v Torontu, teolog in kardinal. Tako je za Celovski Zvon opisal svoje spomine o poti v zdomstvo:

"Včasih bi želel še enkrat prehoditi pot, ki sem jo prehodil od Gabrja do Vetrinja v drugem in tretjem majskem tednu leta 1945. Da bi se ustavil v Čepeljah pod Utikom, kjer nas je čakal oče, ki je malo pred nami odšel na Dobrovo, in nam od daleč z vso silo mahal, naj hitimo; da bi se ustavil na polju pred Šenčurjem, kjer smo prebili prvo noč od doma; nad cesto v Tržiču, kjer so nas Nemci, hiteči na sever, zadržali dva dni; na vrtu zapuščene gostilne nekje pod Ljubeljem, kjer smo v naraščajoči paniki čakali skoro vso noč, da bi smeli na pot proti tunelu. Rad bi si priklical v spomin petnajstletnika, ki sem bil. Seveda za to zmeraj zmanjka časa, najbrž predvsem zato, ker je želja le želja. Ali bi sploh mogel najti tisto polje in cesto in gostilno? Bi še mogel najti sebe? Bi mogel še enkrat doživeti sončno popoldne na dan, preden smo odšli, ki me je tako prevzelo, da sem pozabil, kaj se dogaja? Našel sem pač melino na avstrijski strani Ljubelja, kjer smo se neprespani ustavili, potem ko smo pričakali osemletnega brata, ki se je ločil od nas v tunelu. Oče je začel kuhati kavo, mama in sestre so zaspale na travi. Toda nenaden krik: "Partizani, partizani," nas je spet pogнал v beg.

Ljubeljski tunel: blato čez gležnje, polno odvrženih nemških ročnih granat, konji in vozovi in mule in ljudje in tema in gneča. Vsem se mudi, vsi hitimo na drugo stran, tunel se zagolsne. Mislim, ki se vsiljujejo, ne dovolim do besede. Pred tunelom goreča skladišča, eksplozije, mali kozaški konjički kot gamsi na vzpetinah, v cestnih jarkih prevrnjeni avtomobili, tovornjaki in vozovi. In ljudje, ljudje vseh vrst, Srbi in Rusi in Nemci in seveda Slovenci, vojaki in civilisti, otroci in odrasli. Kako uro po našem odhodu iz Tržiča so na bežeče začeli streljati z minometalci - občutek zbegane nemoči, ko so nas dotekli s svojo novico. Na drugi strani Ljubelja spet cesta, ki se zdi neskončna. Ob njej poginuli konji in mule, ki nabrekajo in se razpočijo v strašen smrad. Na

Vetrinjsko polje pri Celovcu - domobranci begunsko taborišče 1945. Foto Janko Tavčar. Vir Gorenjski glas - posnetek iz Nove Zaveze

drugi strani Drave prvo srečanje z Angleži, ki civilistom jemljejo zapestne ure in razorožujejo domobrance - vse drugače od srečanja, po katerem smo hrepneli vso vojno. Razpadajoči svet postaja vse bolj čuden in nerazločljiv.

Tiste tedne sem spoznaval svojega očeta. Tudi njegov svet se je podiral, tudi on ni imel odgovorov, to sem jasno čutil, toda molčal je, nikdar izgubil kontrole nad seboj in nad nami, vlekel je voziček s hrano in obleko, bil z nami in hitel, hitel, hitel. Njegov "Ali gremo vsi ali nihče" nas je primoral oditi od doma, ker smo vedeli, da bi njega komunisti ubili prvi dan. S tem je mamo rešil skoro gotovega zapora in zgodnje smrti, nas pa šikan in dolgoletnega zapostavljanja: še leta pozneje nam je pisal sosed, "Pri nas je najslabše to, da te sme vsaka baraba brcniti." Tudi v momentih najostrejših upornosti mi ni zbledela podoba očeta na poti proti Borovljam.

Spominjam se strahu, pravzaprav groze, ki sem jo pozneje redko, če sploh kdaj, doživel; groze, ki se je vračala vse do leta 47, ko so bili Angleži zadnjič na tem, da nas vrnejo Jugoslaviji. V sanjah sem jo doživil še pet let po prihodu v Kanado in njene odmeve sem našel še leta 60, ko sem se prvič vrnil na Dobrovo in slišal ljudi, partizanske in domobranske, instinktivno zašepetati, kakor hitro so zinili besedo proti ljudski oblasti."

VETRINJSKA TRAGEDIJA

Begunci so na vetrinjskem polju postavili zasilna bivališča. Primanjkovalo je vode in hrane. Taborišče je bilo pod komando angleškega poveljnika majorja Barre-ja, ki je uredil taborišče in postavil taboriščni odbor, najprej s predsednikom Jožetom Jonketom, potem z Markom Kranjcem, tolmačil pa je dr. Valentin Meršol, ki je beguncem dajal tudi zdravniško oskrbo.

Dr. Meršol je v Zborniku Svobodne Slovenije leta 1951 opisal, kako je angleška vojska z zvijačo vrnila domobrance v Slovenijo in jih predala komunističnim oblastem:

"V drugi polovici maja se je začelo govoriti o odhodu slovenskih in srbskih vojakov v Italijo. Kdo je začel širiti te govorce, ne vem. Razni angleški oficirji, vprašani o tem, so bodisi potrdili, da pojdejo domobranci, verjetno tudi civili, v Italijo, ali pa vsaj tega niso zanikali. Nihče od Angležev pa ni niti namignil, kaj še, da bi jasno povedal, da bodo domobranci vrnjeni v Jugoslavijo - in vendar so jih Angleži poslali tja, in sicer najprej Srbe, Črnogorce in četnike, ki so se od 1. 1941 dalje borili proti Nemcem in Italijanom v prisotnosti in z vednostjo Angleške in Ameriške Misije na terenu v Jugoslaviji. Dne 24. maja (četrtek) so bili poslani na tovornih avtomobilih v Področico, tam vkrcani v vagone, nakar so jih prevzeli jugoslovanski komunisti, angleški vojaki pa so se vrnili. Srbi in Črnogorci s četniki so bili prepeljani na Jesenice in dalje proti Kranju in Škofji Loki, deloma tudi v Radovljico, kjer jih je dočkala nagrada za dolgoletno borbo proti Nemcem v obliki mučenja, zasmehovanja ter partizanske krogle v tilnik ali pa strojnice, brez vsakega zaslišanja ali drugega pravnega postopka. Vse to se je zvedelo žalibog šele naknadno. Prvi srbski oficir, ki je ubežal z Jesenic čez Karavanke nazaj v Vetrinj, je bil poročnik Vujičić. Vrnil se je dne 26. maja pred prvim transportom domobrancev. Šel je h generalu Krenerju, katerega je obvestil, da angleški vojaki pošiljajo srbske vojake in druge v Jugoslavijo na mučenje in v smrt, ne pa v Italijo. Ker pa so informacije, prejete od strani Angležev, govorile, da gredo transporti s Srbi v Italijo, ali pa vsaj tega niso zanikale, gen. Krener poročniku Vujičiću ni verjel.

Prihodnje dni so bili poslani v »Italijo« transporti s slovenskimi domobranci in nekaj sto civilistov, po večini sorodnikov. Prvi transport je odšel v nedeljo 27. maja 1945, naslednji pa 28. maja, 29. maja, 30. maja in 31. maja. Po

Maša za begunce na Vetrinjskem polju. Foto: Marjan Kocmur. Vir Družina

vsakem transportu se je z večjo gotovostjo govorilo, da je cilj »Italija« samo varanje od strani Angležev, v resnici pa se izročajo antikomunistični borci na avstrijskih mejnih postajah jugoslovanskim komunistom. Major Barre je na vsa direktna vprašanja in dvome glede Italije vedno zahteval, naj se osebe, ki širijo vesti o pošiljanju vojakov v Jugoslavijo, pridrži in zaslži. Za Slovenski Narodni Odbor in nas vse pa je postalo popolnoma jasno, da so Angleži poslali slovenske in srbske vojake v Jugoslavijo šele, ko se je 30. maja 1945 vrnil v Celovec dr. Janež iz Pliberka, ker je bil sam eden tistih domobrancev, katere so Angleži izročali komunistom in je komaj ubežal. Domobranci, ki so se pripravljali za transport prihodnji dan, so bili obveščeni, da Angleži domobrance izročajo jugoslovanskim komunistom in da jim je dano na razpolago, naj napravijo, kar hočejo. Razšli so se le nekateri, drugi so izjavljali: »Če Bog od nas zahteva žrtev, bomo pa tudi mi šli tja, kamor so odšli naši bratje in prijatelji, pa četudi v smrt. Za Resnico smo pripravljani tudi umreti.«

Po odstopu g. Kranjca je major Barre ime noval za vodjo begunskega taborišča dr. Meršola. On ima zaslug, da angleška vojska ni v Slovenijo vrnila tudi civilnih beguncev:

"Majorju Barreju sem očital, da so Angleži prelomili vse obljube in mednarodne obveznosti o azilu za begunce, ker so izročili domobrance in mnoge civiliste Jugoslovanom ter ga rotill, naj pri vojaški upravi podvzame vse korake in napne vse sile, da preostali slovenski in jugoslovanski begunci, civilisti in vojaki ne bodo vrnjeni komunistom v Jugoslavijo. Major Barre je bil bled in silno razburjen. Videti je bilo, da ga je zadeva zelo pretresla. Po šesti uri zvečer sva se pripeljala na poveljništvo angleške vojske v Celovcu, kjer sva odšla takoj na oddelek za preseljene osebe. Tam naju je že čakal major Johnson, ki je bil telefonično obveščen, zakaj prihajava. Prosil sem ga, naj pomaga rešiti slovenske begunce, kar je po mojem mnenju dolžnost Angležev, saj so nas sprejeli pod svojo zaščito. Naročil mi je, naj počakam v predsobi, sam pa je z majorjem Barrejem odšel v pisarno, čakal sem približno 30 minut. Major Barre je od svoje strani podrobno informiral majorja Johnsona o celi zadevi in ga prosil, da podvzame vse korake, da se civilni begunci ne vrnejo nasilno v Jugoslavijo. Slišal sem telefonirati na ve strani. Nato me je major Barre poklical v pisarno. Major Johnson mi je ponudil stol, me par sekund molče gledal, nato pa rekel v prisotnosti majorja Barreja: »We decided that civilians will not be sent to Yugoslavia against their will. Only those who wish to go, have to go«. (Odločili smo, da civilisti ne bodo poslani proti njihovi volji v Jugoslavijo. Samo tisti, ki to želijo, naj gredo).

Vetrinjsko taborišče je prevzel nato angleški major Bell, ki je bil po dobroti in značaju zelo podoben majorju Barreju. Bil je z nami do 29. junija 1945, ko smo se preselili iz Vetrinja v begunsko taborišča Peggetz-Lienz, Spittal, Št. Vid ob Glini in Judenburg. Ob priliki te preselitve se je mnogo slovenskih beguncev razbežalo, ker niso zaupali Angležem, češ, zopet vozijo begunce v »Italijo«. Vsi pa smo budno pazili, kje in kam se vozimo, da se ne bi »pomotoma« kam drugam pripeljali. Vendar smo to pot prišli na prava mesta, kamor so tudi oni, ki so se razbežali, kmalu prišli za nami."

- nadaljuje na strani 6

OkrOgle OBLETNICE | 80 let zdomstva (1945)

- iz strani 5

BEGUNSKA TABORIŠČA

25. junija 1945 se je začelo razseljevanje Vetrinjskega taborišča. V Lienzu na vzhodnem Tirolskem je odšlo 2.600 slovenskih beguncev, v Spittal ob Dravi 1.600, v Št. Vid na Glini 600 in v Judenburg 400. Slovenci so se v teh taboriških hitro uredili in razvili živahno kulturno dejavnost. V Lienzu je imel sedež Socialni odbor za slovenske begunce, odsek za šolstvo in kulturo, odsek za finance in gospodarstvo in odsek za tisk. Vsako slovensko taborišče je imelo tudi svojo ljudsko šolo, ustanovljene so bile tudi nadaljevalne šole - kmetijska v Lienzu in Spittalu, gospodinjstva v Spittalu in obrtna v Lienzu- in slovenska begunska gimnazija v Lienzu. Po vseh taboriških se je z veliko ljubeznijo in vnemo tudi gojilo petje, gledališče, predavanja, bralni večeri, jezikovni tečajji, telovadba in šport. Velikega pomena za begunce je bil tudi tisk. Skoraj v vsakem taborišču so imeli svoj tisk: Lienz je imel dnevnik "Novice" in "Domači glasovi", liste "Za lepšo bodočnost" za kmečke fante, "Šola in dom" za učitelje, dijaki so izdajali "Cvetje v tujini", izhajal je tudi tednik "Cerkvena oznanila", vsakih 14 dni pa "Begunska mladina". V Št. Vidu je izhajal dnevnik "Taboriščnik" in list "Begunček za mladino". V Judenburgu je izhajal dnevnik "Dom ob Muri". Že v Vetrinju je maja 1945 začela izhajati "Domovina v taborišču" in v Lienzu "Demokratska Slovenija". Občasno je izhajala tudi kulturna revija "Slovenska beseda", Katoliška akcija je izdala vrsto brošur, begunci so sami tiskali tudi svoje šolske knjige, igre in literarna dela begunskih pesnikov in pisateljev.

Za dušnopastirsko delo med begunci v Avstriji je skrbelo 83 slovenskih duhovnikov-beguncev, v vseh taboriških so bile slovenske svete maše in so se ohranjale slovenske verske navade, običaji in pobožnosti.

V Italiji so slovenski begunci bili poslani v številna taborišča, v letih, ki so jih preživeli tam, pa so jih pogosto selili.

Maja 1945 so v Italijo prispeli prvi slovenski begunci, v zbirno taborišče za begunce vseh narodnosti v Monigo pri Trevisu. Čez nekaj mesecev je taborišče bilo že več ali manj urejeno. Poskrbeli so tudi v kulturnem pogledu: priredili so več kulturnih predavanj in akademij, ustanovili so pevski zbor, slovensko ljudsko šolo in gimnazijo. Že avgusta 1945 so begunce preselili iz Moniga v Forli in dalje v Servigliano. Kakor v Avstriji so tudi slovenski begunci v Italiji organizirali osnovne šole, gimnazijo, pevske zборе, gledališke skupine, kulturno življenje in tisk. V Serviglianu je izhajal dnevnik "Zedinjena Slovenija", tedenska verska priloga "Sejalec" in mesečna leposlovna revija "Svet in dom".

Julija 1946 so slovenske begunce znova razseselili, iz Servigliana v Senigalijo. V Senigaliji je za dijake izhajal list "Orač", za otroke pa je izhajala "Begunčkova luč". Septembra 1946 so iz Senigalije preselili vseh 29 slovenskih duhovnikov v razna druga taborišča, preselili so tudi glavne socialne in kulturne delavce v taborišče Bagnoli in v Reggio Emilio. Vsi slovenski begunci, ki so se prijavili za odhod v Argentino so bili februarja 1948 preseljeni v zbirno taborišče Bagnoli pri Neaplju, od koder so - preko Genove - odšli in novo domovino.

KAKO SO SLOVENSKI BEGUNCI PRIŠLI V ARGENTINO?

Slovenski duhovnik Jože Košiček ja v Centralnem begunskem odboru v Rimu z dr. Mihom Krekom organiziral izselitev in prevoz okoli 10.000 slovenskih beguncev. Napisal je poročilo o tem v Zborniku Svobodne Slovenije leta 1949:

"V maju l. 1946 je postalo popolnoma jasno, da je misel na časten povratek v domovino za daljšo dobo let nemogoča. Nad 10.000 Slovencev je živelo po Italiji, Avstriji, Nemčiji, Franciji, kot brezdomci, brez sredstev in brez možnosti zaslужka: nekateri v zavezniških taboriških, nekateri pri dobrih ljudeh, nekateri začasno zaposleni v delavnicah in uradih. Kartoteka, ki jo je začel sestavljati centralni begunski odbor v Rimu, je pokazala nekatere zelo pereče probleme med slovenskimi emigranti: družine s številnimi nedoraslimi otroki, velik odstotek inteligentnih poklicev, veliko nad tisoč učencev ljudskih in srednjih šol, stotine akademikov, veliko deklet brez staršev in razmeroma malo pravih kmetov, delavcev in obrtnikov, ki prav za prav predstavljajo edini zaželjeni element za imigracijo.

Težko se je bilo odločiti za to, da je treba begunce obvestiti naj se pripravijo na neizogibno nujno izselitev. Osrednji odbor je razposlal vsem beguncem posebne prigrasne listine, kamor je vsakdo lahko napisal svoje želje: glede naselitve in kako se misli preživljati v tujem svetu. Istočasno je glavni odbor opozoril begunce, da je treba računati s tem, da bodo v doglednem času morali zapustiti zlasti Italijo vsi tujci in da za one, ki bodo hoteli hoditi po svojih potih, odbor ne prevzame nikakega jamstva. Odgovori na vprašalne pole so pokazali, da želi 78 odstotkov beguncev emigrirati v razne prekomorske dežele. Kam?

Seveda je bila največja želja večine, da bi šli v ameriške Združene države, vendar je skoro sleherni pristavil, da hoče tja, kamor bo šla večina. Kam? Odgovori beguncev so naložili odboru, da išče najprimernejši kraj za naselitev Slovencev. G. minister dr. Krek in deloma moja malenkost sva začela obiskovati kar po vrsti diplomatska zastopstva in vidnejše osebnosti vseh onih držav, ki so vselitev tujcev sploh dopuščale. Stopili smo v stik z zastopniki angleških dominionov, zlasti Kanade, Južne Afrike in Nove Zelandije. Novozelandski primas-nadškof je osebno posredoval v naš prid v Londonu, vendar brez uspeha, zaradi pomanjkanja prevoznih sredstev. Južna Afrika in Kanada sta se zanimali le za zdrave mlade delovne moči, zlasti strokovnjake. Stroga vselitvena zakonodaja Združenih držav ni dajala nikakega upanja, da bi se tja mogla preseliti vsa slovenska begunska družina. Dr. Krek je vodil pogajanja z zastopniki vseh v poštev prihajajočih latinsko-ameriških držav, kajti vedno bolj je bilo jasno, da je le na tem delu sveta prostor za nas in da bomo dobrodošli. Pozitivne odgovore smo dobili od republik Santo Domingo, Venezuela, Kolumbija, Ecuador, Brazilija, Argentina in Paragvay. Te države so nam odprle svoja vrata, niso pa mogle obljubiti nobene pomoči glede našega prihoda v deželo. Veliko delo je bilo nato študiranje razmer v posameznih južno-ameriških državah: klimatičnih, higijenskih, gospodarskih, socialnih, verskih itd. Teoretični material so nam nudile razne rimske knjižni-

Taborišče v Spittalu. Vir knjiga Cvetoči glas pelina, Družina

ce, praktičnih navodil pa smo dobili obilo deloma pri diplomatskih in trgovskih zastopnikih teh držav in osebah, ki so daljšo dobo živeli v latinski Ameriki. Posebno dragocene informacije je podpisani dobil pri sedaj že umrlem nadškofu msgr. Corteseju, ki je bil nad 20 let nuncij v raznih južnoameriških državah in je cel kontinent doobra poznal. Zadnji je rajni monsignor sprejel podpisanega, ko je ležal že težko bolan in mu priporočil vselitev v Argentino. Seveda smo bili v stiku tudi s svojimi prijatelji, ki so živeli že v teh deželah. Zlasti bogate so bile informacije iz Chileja, Ecuadorja, Paragvaya, Brazilije in Urugvaya. V tem pride sporočilo č. g. Janeza Hladnika, da je predsednik gen. Peron v avdijenci, ki jo je dobil g. Hladnik, dal besedo, da sprejme v deželo 10.000 slovenskih protikomunističnih beguncev ter dal navodila, naj se prihod teh beguncev čim bolj olajša. Produkt naših poizvedovanj in vsele vosti g. Hladnika je bil poziv, ki ga je dal osrednji odbor, naj se takoj definitivno prijavijo vsi oni, ki hočejo v Argentino.

Sredi novembra 1946 je bil dan ta poziv in v dobrem mesecu se je kljub nasprotovanju nekaterih angleških taboriščnih uslužbencev in domačih nezadovoljnejev velikanska večina beguncev odločila za pot v Argentino.

Kako?

Argentina nam je bila odprta, toda kako naj pride 10.000 nemanicev preko morja. Angleži so stali mrzlo ob strani. Posledica podajanja med Angleži in Titovci so bile vedno večje šikane po taboriških. Hrana je bila dan za dnem slabša. Hoteli so na ta način prisiliti begunce, da se vrnejo v komunistični pekel. Brez uspeha! Vselitvena zakonodaja Argentine seveda ni predvidevala masovnih vselitev in tako je bilo treba prve mesece napraviti vsakomur nešteto potov po italijanskih uradih, da je dobil potni list in nato cel kup novih listin in tedne čakanja, predno je dobil vizum na argentinskem konzulatu. V tem času je pričela delovati IRO, ki je razpolagala z zadostnimi krediti za prevoz beguncev preko morja. Podpisanemu se je v šestih mesecih posrečilo, da je uredil vse formalnosti glede potnega lista, vizuma in brezplačnega prevoza potov IRO in je lahko koncem leta 1946 odpotoval v svojo novo domovino z nalogo, da pomaga pri poenostavljanju potnih formalnosti in da pregleda položaj in pošlje zaželeno informacije.

Priprave v Argentini

Prva stvar, ki jo moram tu ugotoviti, je dejstvo, da je bil č. g. Janez Hladnik edini med 25.000 tu bivajočih Slovencev, ki se je z njemu lastno vnemo zavzel za begunce in jim olajšal dohod v deželo. Glavno delo smo osredotočili v to, da nam argentinski vselitveni urad da skupno vselitveno dovoljenje. Po daljših pogajanjih smo dosegli, da je bil naš odbor v Rimu pooblaščen, da pod svojo odgovornostjo predlaga tukajšnji Direkciji za imigracijo liste po 500 oseb, ki so bile nato brez nadaljnega potrjene. Konzulat v Rimu je bil o danem dovoljenju obveščen. Toda kako priti v Italijo do tkzv. apolidskega potnega lista? Kje naj dobe begunci denar za takse in neizogibno potovanje? Zato smo tu začeli akcijo, da bi Argentina priznala potne liste Rdečega križa. Tudi to nam je uspelo. Rdeči križ v Italiji je napravil nato še novo uslugo, da je zelo olajšal dodeljevanje teh potnih listov, ker je posloval kar po taboriških. Tretja težava je bila, kako naj zmore rimski konzulat vse ogromno delo z vidiranjem potnih listov. Uspelo je dobiti izredni privilegij, da je slovenska begunska pisarna praktično vodila vse konzularne posle in je konzul dal le končni podpis. Uspelo nam je zelo omiliti strogi postopek glede slabotnih, mladoletnih in delno pohabljenih za prihod v deželo. Velikanske

vrednosti je emigrantski hotel, ki prvim slovenskim beguncem še ni bil odprt. Mnogo so nam pomagale tudi nekatere osebe v Direkciji za imigracijo. Vse delo v Argentini je vodila neznatna skupinica prvih imigrantov pod vodstvom g. Janeza Hladnika skoro eno leto, brez pisarne in brez vsakršnih gmotnih sredstev. Naravno je, da v takih razmerah ni bilo mogoče vsega pripraviti tako, kakor bi bilo želeli. Vsako človeško delo je polno napak, tako tudi to. Eno pa je gotovo: vsi, ki so se trudili za slovensko begunsko preselitev, so delali iz ljubezni do trpečih, ne pričakujoč hvale ali plačila. V plačilo jim je zavest, da so po svojih skromnih močeh storili drobec dobrega za trpečega brata. Tisoči slovenskih beguncev, ki so sedaj že prišli v deželo, pa imajo sedaj narodno in socialno dolžnost, da vsak po svojih močeh pomaga, da bodo še ostali tisoči, ki hočejo semkaj, takoj pri vstopu v deželo začutili, da so prišli med brate."

PRIHOD V ARGENTINO

Po poročilu Društva Slovencev (sedaj Društvo Zedinjena Slovenija) je v letu 1947 prišlo v Argentino 87 slovenskih beguncev, večina jih je prišla leta 1948, ostali pa leta 1949.- Prvi večji transport Slovencev je prišel iz Italije z ladjo Santa Cruz januarja 1948. Temu je sledilo več drugih. Od leta 1947 do 1949 je v Argentino prispelo 5.182 Slovencev, ker jih je nekaj prišlo tudi zasebno lahko številko zaokrožimo na 5.300.

Kako se je nadaljevalo življenje slovenske politične emigracije v Argentini je bolj ali manj znano in bomo o tem še skozi celo leto pisali. Nekateri pravijo, da je to "argentinski čudež", drugi pa smo prepričani, da to ni čudež, ampak sad neutrudnega dela in požrtvovalnosti mnogih - večinoma anonimnih- Slovencev, ki so - poleg svojega dela za preživetje - darovali čas, moči in talente za ohranjanje verskih in narodnih vrednot, slovenske besede in kulture. Njim naše priznanje in hvaležnost!

Pripravil: Jože Jan

Viri: Svobodna Slovenija, Zbornik Svobodne Slovenije, Duhovno življenje, Nova slovenska zaveza, Slovenski begunci v taboriških v Italiji 1945-1949 Helena Jaklitsch, Inštitut za novejšo zgodovino, Slovenski eksodus leta 1945- Jože Rant

DR. MATIJA OGRIN: LETO 2025 NAJ BO LETO OBUJANJA SLOVENSKE VESTI

Vstopili smo v leto, ko se bomo spomnili 80. obletnice konca druge svetovne vojne.

Sedanji oblastniki nas v spominsko leto 2025 potiskajo z ideološkimi skrajnostmi, kakršne navadno priplavajo na površje zlasti ob razpiti slovesnosti v Dražgošah (letos je v nedeljo, 12. januarja, za govorko je izbrana predsednica državnega zbora), uvertura v to pa je bilo nedavno sprejetje novele zakona o javnem redu in miru. Koalicijski poslanci so namreč 19. decembra ob nasprotovanju oz. obstrukciji opozicije izglasovali spremembo tega zakona, ki kriminalizira t. i. poveličevanja nacionalsocializma in fašizma. »Kdor na javnem kraju nosi, obeša, razkazuje, vzklika, izvaja, distribuira, objavlja ali kako drugače uporablja pozdrave, himne oziroma pesmi, zastave, uniforme, znake, parole oziroma gesla in druge oznake ter z njimi povezana slikovna in avdiovizualna gradiva, ki so značilni za nacizem, fašizem ter njune kolaborantske organizacije iz časa druge svetovne vojne, in s takšnim ravnanjem koga vznemirja ali razburja ali ogroža, se kaznuje z globo od 500 do 1.000 evrov,« določa novela zakona.

O zakonski spremembi se pogovarjamo z dr. Matijem Ogrinom, predsednikom Nove Slovenske zaveze, civilnega gibanja, ki neguje spoštljiv spomin na žrtve revolucije, zlasti na slovenske domobrance – na ljudi torej, ki jih zakonska novela izrecno umešča med pripadnike kriminalizirane organizacije.

Nova Slovenska zaveza je več kot 30 let opozarjala, da sobivanje z zločinom ne more miniti brez zlih posledic, ker nas notranje uničuje.

→ **Že kmalu po vložitvi novele zakona o javnem redu in miru v parlamentarni postopek ste za revijo Zaveza napisali analitičen prispevek, ki ste ga uvedli z ugotovitvijo: »Letos jeseni, ko pišemo leto 2024, se v slovenski politiki pred našimi očmi odvija padec slovenskega prava nazaj v ideološki ustroj bivše totalitarne SFRJ, kakršnega si slovenski demokrati doslej nismo predstavljali.« Ali ste bili torej presenečeni ob vložitvi tega zakonskega predloga?**

Kadar nas zadenejo nizki udarci, smo vedno najprej presenečeni. Kadar se neka civilizacijska norma sesuje kakor v prazno, smo šokirani, ker smo mislili, da je trdno stala. Potem se spomnimo, da kultura ali bolje omika ne stoji sama od sebe, ampak ima neke temelje. Spomnimo se, da smo morali dolga leta prenašati, kako politiki ignorirajo najhujše stvari iz slovenske zgodovine; kako ignorirajo več kot 700 morišč; kako so pripravljani sobivati z nepojmljivo velikim zločinom, ki notranje hromi vso Slovenijo. Nova Slovenska zaveza je več kot 30 let opozarjala, da sobivanje z zločinom ne more miniti brez zlih posledic, ker nas notranje uničuje. Ko pomislimo na vse to, ta zakon ni več presenečenje.

Neonacizma po mojem mnenju v Sloveniji ni, vsaj ne omembe vrednega. Na to bi lahko bili ponosni in škoda, da nam ga levica zaradi svojih interesov ves čas slika na steno.

→ **Njegovi predlagatelji sicer trdijo, da so jih k pripravi spodbudili sodobni pojavi neonacizma v slovenski družbi. Ali jim verjamate? V čem sami vidite temeljni namen zakona?**

Neonacizma po mojem mnenju v Sloveniji ni, vsaj ne omembe vrednega. Na to bi lahko bili ponosni in škoda, da nam ga levica zaradi svojih interesov ves čas slika na steno. Tisti, ki so na Prešernovem trgu pred meseci vzklikali nacistična gesla, so bili sumljiva skupina, morda organizirani prav za namen, ki so ga na levici potrebovali. Policija jih ni niti popisala, kar je zanimivo. In takoj po tistem izgredju je stranka Gibanje Svoboda začela pripravljati ta zakon. Ko gledamo nazaj, vidimo smiselne povezave.

Temeljni učinek zakona o javnem redu in miru nima zveze z nacizmom, pač pa je uperjen proti Slovencem.

Toda subjektivni nameni predlagateljev zakona niso pomembni. Pomembno je, kako zakon učinkuje objektivno. Temeljni učinek tega zakona nima zveze z nacizmom, pač pa je uperjen

proti Slovencem. Proti tistim Slovencem, ki so v vojnem času kakor koli nasprotovali komunistični revoluciji. Zakon izrecno našteva skupine, kakor vaške straže, Slovensko domobranstvo, kraljeva vojska v domovini idr., ki so delovale proti revoluciji, in jih uradno razglasi za »kolaborantske organizacije«. To je šokantno, česa podobnega niso storili niti t. i. Bavconovi vojni zakoni iz 90. let. Tu si je zakonodajalec, državni zbor, vzel pravico, da razsoja, kaj je kolaboracija in kaj ne. In razsodil je, da je kolaboracija vse, kar je bilo zunaj OF in nasprotno revoluciji. Nasprotniki revolucije so torej kriminalizirani, prav kakor v bivši totalitarni državi. Zato sem rekel, da ta zakon pomeni padec z neke civilizacijske ravni nazaj v totalitarizem. Nisem ustavni pravnik, a po mojem občutku je to v nasprotju z ustavo, ker močno posega v svobodo govora in mišljenja.

Ta zakon stopnjuje in celo uzakonja narodni razkol. Je skrajno protislovenski.

Zakon, o katerem govoriva, temelji na isti matriki, ki jo je komunistična internacionala iz Sovjetske zveze naročila komunističnim partijam po Evropi leta 1935 z doktrino o ljudski fronti: vse politične stranke, ki se vključijo v ljudsko fronto skupaj s komunisti, so napredne, demokratične itn. Vse sile, ki se ne pridružijo komunistom in ostanejo zunaj ljudske fronte, so fašistične. Tako je bila zasnovana OF, tako je bil z revolucijo udejanjen narodni razkol in tako je zasnovan tudi novi zakon. Ta zakon torej stopnjuje in celo uzakonja narodni razkol. Je skrajno protislovenski.

Ko zakon obsoja ideologiji nacizma in fašizma, ne omenja pa komunizma in njegovih simbolov, komunizem posredno zagovarja.

→ **Česprejeto zakonsko novelo umestimo v mednarodni prostor, kaj nam pove ta primerjava?**

Ko zakon obsoja ideologiji nacizma in fašizma, ne omenja pa komunizma in njegovih simbolov, komunizem posredno zagovarja. Več nekdanjih komunističnih držav je sprejelo določene ukrepe zoper javno rabo komunističnih simbolov. Na Češkem so leta 1993 sprejeli zakon, ki je Komunistično partijo Češkoslovaške razglasil za kriminalno organizacijo; po pritožbi levih poslancev je češko ustavno sodišče zakon potrdilo in ostaja veljaven. Zato se ne čudim, da Češka prehitava Slovenijo tudi po realnem blagostanju.

Domobranci svojih pesmi in simbolov večidel niso izumljali na novo, ampak so zato, ker so izhajali iz tradicionalne slovenske kulture, najraje uporabili splošno priljubljene domovinske pesmi in simbole.

→ **Kako boste v Novi Slovenski zavezi ravnali po uveljavitvi zakona? Ali se bo kar koli spremenilo pri organizaciji spominskih slovesnosti, pri katerih ste doslej peli domobranske pesmi, razvili trobojnico, kot jo je uporabljala Slovenska narodna vojska, kjer o žrtvah revolucije govorite spoštljivo, zagovarjate razloge za njihov odpor zoper revolucijo in jih torej »poveljučujete« ...?**

Ničesar ne bomo spremenili. Slovesnosti bodo potekale kakor doslej. Le to naj omenim, da domobranci svojih pesmi in simbolov večidel niso izumljali na novo, ampak so zato, ker so izhajali iz tradicionalne slovenske kulture, najraje uporabili splošno priljubljene domovinske pesmi in simbole. Tako so za grb uporabili kranjskega orla, stoletja star simbol Vojvodine Kranjske. In zato so tudi prepevali pesem Moja domovina, ki se začne z verzom »Oče, mati, bratje in sestre«, ki je povsem družinska in domoljubna pesem. Uglasbil jo je znani slovenski skladatelj in dirigent Alojzij Mav kmalu po letu 1930, v času, ko je kot duhovnik deloval v Beogradu. Vsekakor je nastala še pred vojno kot domoljubna pesem, toda ker so domobranci peli domoljubne pesmi, je bila pod komunizmom prepovedana, izločena. Vse to je patološko; bomo videli, če se bo ponovilo.

→ **Pa vendar: ali se bojite takšnega ali drugačnega nadzora nad spominskimi slovesnostmi, ki jih prireja Nova Slovenska zaveza?**

Ravnati je treba v skladu s svojim spoznanjem in vestjo. Skrbi nas nekaj drugega. Avtorji zakonskih sprememb so pustili v zakonu najmanj dve hudo nedorečeni mesti, ki omogočata poljubno samovoljo. To je v nasprotju z načeli prava. Eno takšno mesto je prepoved simbolov, pozdravov, pesmi itn., »ki so značilni za ... kolaborantske organizacije«. Kaj pomeni tisti »ki so značilni za«? Kdo bo odločal o tem, ali je neka pesem ali zastava značilna za vaške stražarje? Mimogrede: vaški stražarji so uporabljali slovensko narodno zastavo iz 19. stoletja – tu se bo zadeva pravno zapletla. Drugo mesto v istem stavku: »in s takšnim ravnanjem koga vznemirja ali razburja ali ogroža«. To se pravi, da bo odvisno od kogar koli, ki bo prišel na našo slovesnost in potem prijavil, da ga je razburila ali vznemirila ... To je spodbujanje ovadustva in samosilništva; in če tako narekuje zakon, je to konec pravne države.

→ **Ali ne bi bilo morda celo smiselno »izzvati« kakšno sankcijo na podlagi tega zakona in potem s pritožbenimi postopki priti do ustavnega sodišča in morda Evropskega sodišča za človekove pravice?**

Gotovo drži, da se šele tedaj, ko bomo dobili kazen, lahko pritožimo na sodišče – in potem se bo začela pravna bitka. Upam, da ne vse do Strasbourga.

Krivično pobite bi zdaj pokopali tako, da bi jih še drugič simbolno ubili s tem, da bi bili pokopani kot »kolaboranti«.

→ **V kakšne okoliščine pa sprejeti zakon postavlja prizadevanja za spoštljiv pokop slovenskih domobrancev, izkopanih iz brezna pod Macesno gorico, ki že dve leti »začasno« ostajajo v garaži kočevskega komunalnega podjetja?**

S tem, ko novi zakon domobrance in druge nasprotnike revolucije izrecno označi kot člane »kolaborantskih organizacij«, so odločujoči akterji politične levice razločno povedali: lahko jih pokopljete, toda kot izdajalce. In to so z nekoliko lepšimi besedami zapisali v zakon o javnem redu! To je po mojem mnenju edini razlog, zakaj so vplivneži iz ozadja hoteli imeti ta zakon. Da bi po možnosti ne prišlo do nikakršnega obžalovanja pobojev. In predvsem, da bi ne prišlo do povrnitve dobrega imena slovenskim fantom, ki so se v sili morali braniti pred napadi komunizma. Krivično pobite bi zdaj pokopali tako, da bi jih še drugič simbolno ubili s tem, da bi bili pokopani kot »kolaboranti«. S tem so domobranci dokončno izbrisani in izključeni iz narodnega občestva. Vsakdo vidi, da je to popoln konec »sprave«, kakor koli že jo kdo razume. To je ognjevito stopnjevanje razdora, saj le z razdorom lahko obvladujejo in vladajo. Če se bodo namreč poslanci NSi ali SDS zavzemali za pokop žrtev, jim bodo z levice zdaj lahko legalno očitali, da se zavzemajo za pokop kolaborantov. Za tem stoji neki peklenski um – in prepričan sem, da bi pravilno razlago teh pojavov lahko podal le eksorcist.

→ **Če se vrneva k parlamentarni razpravi o zakonski noveli. Eden izmed njenih poudarkov je šel v tej smeri, da menda nikakor ne bi smeli z enakimi vatli meriti nacionalsocialistične, fašistične in komunistične ideologije, ker naj bi se prvi dve zavzemali za zločinsko rasistično razločevanje in iztrebljanje ljudi, komunistična ideologija pa naj bi se zavzemala za enakost med ljudmi in narodi, le izvedbeno se je malce sfižila, tako da »komunizma v zgodovini človeštva na žalost nikoli ni bilo«, kot je dejal neki poslanec Levice. Kako to, da ta komunistični »ideal« še kar ostaja pri življenju?**

Alain Besançon je o tem zapisal sijajno misel: »Komunizem je bolj sprevržen od nacizma, ker od človeka ne zahteva, da bi bil zavestno udeležen pri zločinu, temveč uporabi vsesplošni čut pravičnosti in dobrote, da po vsej zemlji seje zlo.« Justin Stanovnik je isto misel izrazil z besedami, da so komunistične utvare, ki so porajale zločin za zločinom, stkane iz tisočletnih človeških sanj o pravičnosti in koncu vsega hudega na svetu. Toda dejanja niso zato nič manj zločinska.

Našo referendumsko odločitev za demokratično Slovenijo, ki se bo ločila od ideologije starega režima, je še vedno možno uresničiti.

→ **Pogovarjava se ob 23. decembru, torej ob dnevu, ko se je večina slovenskega državljankega telesa pred 34 leti na referendumu odločila za samostojno in demokratično Slovenijo, ki naj bi prerezala ne le s prejšnjim totalitarnim režimom, temveč tudi z njegovo ideologijo. Ali se je to demokratizacijsko prepričanje do danes izkazalo za utvaro?**

Ne. Utvare po definiciji ni moč uresničiti. Našo referendumsko odločitev za demokratično Slovenijo, ki se bo ločila od ideologije starega režima, je še vedno možno uresničiti. Sedanjost države Slovenije ni bila edina možna prihodnost tistega trenutka, ko smo šli na referendum. Možne so bile različne poti v prihodnost, toda mi smo uresničili to pot, ki je slaba. Referendumsko voljo smo uresničili le napol.

Mislím, da bi morali leto 2025 razglasiti za leto slovenskega kesanja in obžalovanja. Za leto obujanja slovenske vesti.

→ **Kaj pomeni, če s tako popotnico vstopamo v leto 2025, ko se bomo spominjali 80. obletnice konca druge svetovne vojne?**

Najbolj temeljna slovenska resničnost, tista, ki najmočnejše določa vso politiko in državo, je množica več kot 700 morišč po Sloveniji. Gorostasen, neizrekljivo hud zločin. Med nami je nespoznan in neobžalovan velikanski zločin – ki zato ostaja nepremagan. Njegova zla moč deluje naprej. To je najbolj temeljna resničnost Slovenije. O tem bi morali nenehno govoriti vsi politiki, vsi poslanci: kako to preseči, premagati? Nobena pomembnejša tema ne obstaja. Stokrat lahko vstopimo v novo leto, toda za nami bo sila kajnovskega zla, če ga ne premagamo z javnim kesanjem na ravni vse države. Vsa politika, vse pomembne odločitve so kapilarno povezane s to resničnostjo. Bodisi tako, da je zločin nekaterim omogočal vzpon, bodisi tako, da je zločin druge zaviral, ustavljal, jim zapiral usta, bodisi tako, da številni zanj nočejo vedeti in sobivajo z zločinom, kakor da ga ni. Ali ni takšno sobivanje strašen moralni problem? Mislím, da bi morali leto 2025 razglasiti za leto slovenskega kesanja in obžalovanja. Za leto obujanja slovenske vesti. Če bi se tako spominjali 80. obletnice konca vojne, bi to bil resničen napredek.

Kdor ima krščansko vero v oni svet, bo tudi na tem svetu verjel v dobro in zato delal dobro.

→ **Kako naj zdravorazumski ljudje, ki preteklost gledajo v luči resnice, ne pa na novo »nabildane« komunistične ideologije, v okoliščinah, kot jih kroji sporni zakon, ohranjajo mirno kri in veder pogled na prihodnost?**

Najboljši odgovor na to vprašanje so že pred desetletji dale vdove in matere pobitih s črnimi rutami na sivih laseh. Njihov odgovor je najbolj veljaven in resničen. Ni narejen iz besed, ampak iz njihovega bitja. Na raznolike načine so bile deležne, kakor se izraža Razodetje, »velike bridkosti«. Vendar so kljub vsemu hudemu ohranile zdravo pamet in zaupanje v prihodnost zato, ker so verjele, kot smemo reči, v »absolutno prihodnost«, v »smer nova zemlja«. To je paradoks, vendar je res tako. Kdor ima krščansko vero v oni svet, bo tudi na tem svetu verjel v dobro in zato delal dobro. Takšen človek živi bogato življenje, polno smisla, zato ga teža krivic ne upogne do dna. Ker upa na Božjo pomoč, naredi tak človek iz svoje svobode več, ne manj.

→ **Če si za sklep dovolim sugestivno vprašanje: ali uveljavitev novele zakona o javnem redu in miru kaj pove o nujnosti spremembe oblasti na naslednjih volitvah?**

Da, upam, da je to eden od tistih protislovenskih zakonov, ki jih bo nova vlada po volitvah v enem zamahu presekala in odpravila.

Avtor: **Bogomir Štefanič**

Pogovor je bil najprej objavljen v 1. številki **Družine**.

vir: *Družina.si*

POLONA MAJDIČ IN URH FERLEŽ ZNOVA NA RAZISKOVANJU PRI NAS

Polona Majdič in Urh Ferlež sta mlad zakonski par. Obiskala sta Argentino oz. nas že dvakrat. Lani je Polona raziskovala slovenske knjižnice v Argentini za magistrsko nalogo, letos pa se je Urh usmeril na slovenske pisatelje tu pri nas za doktorsko delo.

Prejeli smo njun pozdrav iz Evrope ter kratko poročilo o zadnjih dogodkih. Piše nam Urh sledeče:

»Pozdrav iz zimske Evrope

Medtem ko v Evropo in z njo v Slovenijo prihaja zima, nekateri (sploh tisti, ki nam sneg in smuka nista preveč pri srcu) zavistno pogledujemo proti Buenos Airesu in njegovemu soncu. Nekaj argentinske toplote sta k nam prinesla dva dogodka, ki sta se zgodila ta teden.

Polona Majdič Ferlež je prejšnji ponedeljek za svojo magistrsko delo Slovenske knjižnice v Argentini prejela dekanjino nagrado na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Naloga je nastala na podlagi večmesečnega raziskovanja v Argentini spomladi 2023, komisija pa je prepoznala vrednost naloge v njeni strokovni odličnosti in v približevanju izseljenkega sveta (knjižničarskega in sicer) slovenski domači javnosti. Nalogo je mogoče sneti in prebrati na tej [povezavi](#).

Poloni vse čestitke!

V sredo smo na Inštitutu za slavistiko Univerze v Gradcu, kjer si avtor tega zapisa trenutno služi kruh, priredili tradicionalno slovansko branje, ko študentje in profesorji najrazličnejših slovanskih jezikov berejo literarna besedila (v originalu in v nemškem prevodu) na izbra-

no temo. Letos je bila tema izseljenstvo in zdomstvo. Med petnajstimi avtorji smo izbrali tudi Franceta Papeža, znašel – in to upravičeno – se je v imenitni družbi Lojzeta Kovačiča, Gorana Vojnoviča, Fulvia Tomizze, Ivana Bunina, Marine Cvetajeve in drugih. S kolegom Andrejem Lebnom sva pesem prevedla v nemščino, preberete si jo lahko spodaj. Čudovito izpoveduje čustva nekoga, ki je moral ljubljeno domovino zapustiti.

Ne žaliti domovine,

ne ji očitati,

ne je raniti.

Čeprav se je zgodilo to in ono.

Domovina je navsezadnje vedno mati – to je prava žrtev,

tudi če nas ne pozna,

tudi če je šla kdaj v tujino

in nas je zapustila.

Saj domovina smo tudi mi, domovina po svetu.

Saj vem, da je končno tudi ona – Lepa Vida.

Lepa Vida?

Hočem reči, žalostna Vida,

naše matere in očetje.

Ne, jaz se ne bom obrnil proti tebi – domovina.

Die Heimat nicht beleidigen,

ihr nichts vorwerfen,

sie nicht verletzen.

Auch wenn dies und jenes geschehen ist.

Die Heimat ist letztlich immer eine Mutter – das ist

das wahre Opfer,

auch wenn sie uns nicht kennt,

auch wenn sie in die Fremde gegangen sein

mag

und uns verlassen hat.

Denn Heimat sind auch wir, Heimat in der Welt.

Ich weiß ja, dass am Ende auch sie – eine

Schöne Vida ist.

Schöne Vida?

Ich will sagen, eine traurige Vida,

unserer Mütter und Väter.

Nein, ich werde mich nicht gegen dich wenden

– Heimat.«

→ Urha smo še dodatno povprašali, kako je nasploh bilo tu glede njegovega znanstvenega dela?

Dela je bilo in ga je še – v prvi vrsti veliko. V Argentino sem prišel predvsem po material. Čeprav se pravzaprav vse, kar je v argentinski Sloveniji izšlo v knjigah in revijah, najde zdaj tudi že v NUK-u, to zame ni dovolj. Želel sem govoriti oziroma, strokovno bi rekli, opraviti intervjuje s čim več tamkajšnjimi pisatelji ali njihovimi sorodniki, prav tako pa dobiti čim več spremnega gradiva, se pravi pisem, dokumentov, fotografij ... v našem »fihu« temu rečemo zapuščine pisateljev. Na tem mestu bi se rad zahvalil vsem, ki ste me prijazno sprejeli; Rok, Vinko, Silvia, Julia, obe Andreji, Tone, Damian in drugi – velika večina mojih prošenj za sodelovanje je bila uslišana!

Izkoristim pa tole še za dve prošnji. Če bi kdorkoli želel še karkoli podeliti z mano, bom zelo vesel. Tema mojega doktorata je pogled slovenskih pisateljev izven Slovenije na domovino, na Slovenijo. Tema je široka, zato je karkoli povezanega s tem dobrodošlo.

Druga prošnja nagovarja vse potomce, sorodnike slovenskih pisateljev v Argentini, prav tako domove, ki bi morebiti hranili kaj gradiva. NUK zbira zapuščine vseh največjih slovenskih pisateljev, a je od Slovencev v Argentini zaenkrat tam žal le gradivo Tineta Debeljaka. V NUK-u so ti neprecenljivi spomini na varnem – za vse večne čase (veliko je vredno že samo, da se javi, kaj je še ohranjeno ... toliko se je že izgubilo v vrtincu časa ...). Če bi kogarkoli ta prošnja nagovorila ali bi želel vedeti kaj bolj podrobno, se lahko obrne name ali na Heleno Janežič.

→ In še za konec, če pogledamo Papežovo poezijo, ali uspe slovenskemu bralec v Sloveniji (ali nemško govorečemu v Avstriji) povezati ime Vida s kastiljsko besedo za življenje, »vida«, ki jo tako gladko razume dvojezični bralec?

V Sloveniji zna kastiljsko malo ljudi, zato na povezavo med Vido in »vida« najbrž le malokdo pomisli. Smo pa v napovedi pesmi na to poslušalce opozorili; nemško govorečim pa je itak najprej sploh treba razložiti, kdo je Vida in zakaj je lepa.

→ Hvala lepa in uspešno delo!

Rok Fink

Lektorirala: Tjaša Lorbek

ŠTIPENDIJE ZA TEČAJE SLOVENŠČINE V LETU 2025

Letošnje leto lahko izkoristite tudi za obnovitev, nadgraditev ali pa začetek učenja slovenskega jezika. Tudi letos podeljujemo štipendije za kritje šolnin za nekatere tečaje slovenskega jezika. Več informacij o tečajih in možnostih pridobitve štipendij najdete [tukaj](#).

ŠTIPENDIJE ZA TEČAJE

Popoldanski tečaj slovenskega jezika na spletu, pomlad 2025 ROK za štipendijo: 1. februar 2025! Jutranji tečaj slovenskega jezika na spletu, pomlad 2025 ROK za štipendijo: 1. februar 2025! Poletna šola slovenskega jezika v Ljubljani in na spletu 2025 ROK za štipendijo: 15. maj 2025!	Jesenska šola slovenskega jezika 2025 ROK za štipendijo: 15. maj 2025! Zimska šola slovenskega jezika v živo in na spletu 2025 ROK za štipendijo: 31. avgust 2025! Spomladanska šola slovenskega jezika 2026 ROK za štipendijo: 31. avgust 2025!

več na: slovinci.si

*Štipendija krije samo šolnino, ne pa tudi bivanja.

Tečaji slovenščine

“ ZA RAZMISLEK IN NASMEH ”

“En dober pregovor na dan, prežene slabo voljo stran”

PREGOVORI IN CITATI

IZSELJENSTVO

Letos se bo slovenska skupnost v Argentini posebno spominjala 80-letnice izseljenstva naših staršev in starih staršev. Maja meseca leta 1945 so se dolge karavane družin in vojakov umikale na Koroško, v begu pred komunisti, ki so v Sloveniji zavzeli oblast ne z vojaško, ampak s politično zmago. V raznih taboriščih v Avstriji in Italiji so izvedeli za vrnitev in poboj svojih dragih. Nad 6000 slovenskih beguncev se je odločilo za izseljenstvo v Argentini. Večina je v novo domovino prišla brez sredstev in brez znanja španskega jezika. Imeli so samo trdno vero v Boga in globoko ljubezen do domovine, ki so jo morali zapustiti. Prvi časi so bili zelo težki, ni bilo lahko priti do stanovanj, večina je morala pustiti svoj poklic, da je dobila zaposlitev. A Slovenec je delaven in priden! Hitro so se znašli in kmalu prišli do svojih stanovanj. Ustanovili pa so tudi skupnost s slovenskimi do-

movi in osrednjo Slovensko hišo, kjer še vedno delujejo slovenska društva, organizacije, slovenske šole, gledališke skupine, pevski zbori in folklorne skupine. Dokazali so, kako prav ima ljudski pregovor, ki pravi: “Izseljenec nosi svojo domovino v srcu, ne glede na to, kje na svetu se nahaja”.

Kaj nam še povedo drugi pregovori in citati o izseljenstvu?

• **Kdor zapusti domovino, pusti del svoje duše za seboj.**

(Ljudski pregovor)

• **Izseljenstvo je golota pravice.**

(Victor Hugo, francoski politik, dramatik, romanopisec, pisatelj in zgodovinar)

• **Izseljenstvo je drugo ime smrti.**

(William Shakespeare, angleški dramatik, pesnik in igravec)

• **Ljubezen do očetnjave je naš zakon.**

(latinski pregovor)

• **Kako modri so bili Grki: niso te ubili, izselili so te.**

(Margarita Xirgu, španska gledališka igralka in režiserka)

• **Ni gotovo, na katerem kraju te čaka smrt.**

(latinski pregovor)

• **Če bi domovina bila kot ljubeča mati, ki nudi zavetje in preživetje svojim otrokom, nihče ne bi zapustil svoje domovine, da bi prosjačil za kruh v tujih državah.**

(Librado Rivera, mehiški novinar)

• **Problem ni socialistični ali komunistični kuhar, problem je recept: lakota nasilje, razdejanje, izseljenstvo in smrt.**

(Luis Gabriel Carrillo Navas, kolumbijski pravnik in novinar)

• **Ljudje se v izseljenstvu hranijo s sanjami in upanjem.**

(Ajshil, starogrški dramatik)

• **Ne sme nas biti strah pred revščino, izgnanstvom, zaporom ali smrtjo. Bati se moramo le lastnega strahu.**

(Epiktet, starogrški filozof)

• **Sladko in častno je umreti za domovino.**

(latinski pregovor)

Izbral: Jože Jan

Svobodno Slovenijo podpirajo

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE ZA SLOVENCE V
ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Antonio Podržaj e Hijos S.R.L.

Grupo HZ

SL*AR
CÁMARA DE COMERCIO
ESLOVENO ARGENTINA

BAJDA s.r.l.

SVOBODNA SLOVENIJA | Glasilo Slovencev v Argentini

Ustanovitelj Miloš Stare

Lastnik društvo Zedinjena Slovenija

Predsednik Jure Komar

Urednika:

Mariana Poznič, Jože Jan

Oblikovanje:

Leila Erjavec, Sofia Komar

SVOBODNA SLOVENIJA / ESLOVENIA LI BRE

Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires - Argentina

email svobodna.ba@gmail.com

www.svobodnaslovenija.com.ar